

DRUKNEDØDSFALD I DANMARK, 2001-2010 - OG UDVIKLINGEN 1970-2010

Hanne Møller
Bjarne Laursen
Karin Helweg-Larsen
Juni 2012

**DRUKNEDØDSFALD I DANMARK, 2001-2010
- OG UDVIKLINGEN 1970-2010**

Hanne Møller, Bjarne Laursen, Karin Helweg-Larsen

© Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, 2012

Gengivelse af uddrag, herunder figurer, tabeller og citater er tilladt mod tydelig kildeangivelse – det skal herunder fremgå, at rapporten er udarbejdet af Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet for TrygFonden.

Udgivet af

Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet
Øster Farimagsgade 5 A, 2. sal
1353 København K
sif@si-folkesundhed.dk
www.si-folkesundhed.dk

Finansieret af

TrygFonden smba (Tryghedsgruppen smba)
Lyngby Hovedgade 4, 2. sal
2800 Kgs. Lyngby
info@TrygFonden.dk
www.TrygFonden.dk

Elektronisk ISBN: 978-87-7899-217-6

Rapporten kan downloades på www.trygfonden.dk

DRUKNEDØDSFALD I DANMARK, 2001-2010 - OG UDVIKLINGEN 1970-2010

Hanne Møller
Bjarne Laursen
Karin Helweg-Larsen
Juni 2012

INDHOLDSFORTEGNELSE

FORORD	9
RESUMÉ AF UNDERSØGELSENS RESULTATER	11
DRUKNEDØDSFALD I 2010	11
DRUKNEDØDSFALD 2001-2010.....	11
FATALE DRUKNEULYKKER 2001-2010	11
SYGEHUSBEHANDLING AF DRUKNEOFRE I 2010	12
DANSKERE DØDE SOM FØLGE AF DRUKNING I DANMARK: UDVIKLINGEN 1970-2010.....	12
ENGLISH SUMMARY	13
DROWNING DEATHS 2010	13
THE TREND IN DROWNING DEATHS, 2001-2010	15
MANNER OF DEATH	15
SEX AND AGE.....	15
COUNTRY OF RESIDENCE	16
FATAL UNINTENTIONAL DROWNING IN DENMARK 2001-2010	17
LOCATION OF THE UNINTENTIONAL DROWNING DEATHS	17
ACTIVITY AT THE TIME OF DROWNING	17
DROWNING WHEN BATHING OR SWIMMING	18
DROWNING RELATED TO LEISURE SAILING	19
DROWNING DURING WHEREABOUTS IN HARBOURS	20
DROWNING DEATHS 1970-2010 – DANISH RESIDENTS	21
TREND 1970-2010.....	21
DATA SOURCES	22
EVALUATION OF THE CODING OF MANNER OF DEATH	22
COMPLETENESS OF THE DATA	22
1. INDLEDNING	23
1.1 BAGGRUND	23
1.2 FORMÅL.....	23
1.3 DEFINITION AF DRUKNING	23
2. FATALE DRUKNEULYKKER I DANMARK 2010	25
2.1 KARAKTERISTIKA VED FATALE DRUKNEULYKKER 2010	25
2.2 DANSKERE DRUKNET I UDLANDET I 2010	27
3. DRUKNEDØDSFALD I DANMARK 2001-2010	29
3.1 OMFANG	29
3.2 UDVIKLINGEN I DØDSMÅDE VED DRUKNING.....	29
3.3 KØN OG ALDERSFORDELING	29
3.4 NATIONALITET	30
3.5 DATAKILDER	30
3.6 UBESTEMT DØDSMÅDE	31

4. FATALE DRUKNEULYKKER I DANMARK 2001-2010.....	33
4.1 OMFANG, UDVIKLING OG OMSTÆNDIGHEDER.....	33
4.2 STED FOR DRUKNEULYKKEN	34
4.3 AKTIVITET FØR DRUKNEULYKKEN	36
4.4 BADEULYKKER	41
4.5 FATALE DRUKNEULYKKER RELATERET TIL FRITIDS AKTIVITETER I BÅD	43
4.6 FATALE DRUKNEULYKKER RELATERET TIL FÆRDELSE I HAVN.....	44
4.7 FATALE DRUKNEULYKKER MED ØVRIGE AKTIVITETER	46
4.8 FATALE DRUKNEULYKKER OPGJORT PÅ KOMMUNER 2007-2010	48
4.9 ANDRE TIL STEDE PÅ ULYKKESTIDSPUNKTET.....	51
4.10 BLEV GENOPLIVNING FØRSØGT?	51
4.11 BØRNS DRUKNEULYKKER.....	52
5. DRUKNEDØDSFALD BLANDT DANSKERE DRUKNET I DANMARK 1970-2010	55
5.1 OMFANG.....	55
5.2 UDVIKLING OVER TID	55
6. DRUKNEULYKKER I ET GLOBALT PERSPEKTIV	59
6.1. FATALE DRUKNEULYKKER VERDEN RUNDT	59
6.2. DANMARKS PLACERING	59
6.3 ALDER OG KØNSFORSKELLE	61
7. METODE.....	63
7.1 BEGREBER ANVENDT I RAPPORTEN.....	63
7.2 DATAKILDER OG ANALYSER.....	63
7.3 REVURDERING AF DØDSMÅDE	65
7.4 DATAKVALITET, SAMMENFATNING	66
7.5 VARIABLE.....	67
7.6 DEFINITION AF DRUKNING.....	68
REFERENCER.....	69
BILAGSTABELLER	70

TABELLER OG FIGURER I RAPPORTEN

Tabeller

Tabel 1: Antal sygehusbehandlede drukneofre i 2010, opdelt på alder og køn.	28
Tabel 2: Druknedødsfald i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på dødsårsag og år.....	28
Tabel 3: Kønsopdeling i antal og procent for druknedødsfald i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på dødsårsag	30
Tabel 4: Druknedødsfald i perioden 2001-2010, opdelt efter dødsårsag og alder.	30
Tabel 5: Druknedødsfald i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på bopælsland	30
Tabel 6: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på aldersgrupper og år	33
Tabel 7: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på sted og år	35
Tabel 8: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på sted og køn	35
Tabel 9: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på aktivitet og aldersgrupper	37
Tabel 10: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på aktivitet og køn	38
Tabel 11: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på aktivitet og år	38
Tabel 12: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på aktivitet og måned for ulykke	39
Tabel 13: Fatale badeulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på sted og måned for ulykke.....	30
Tabel 14: Fatale drukneulykker 2007-2010 opgjort på kommune (ulykkessted).....	41
Tabel 15: Andre til stede ved fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på aktivitet	50
Tabel 16: Genoplivning ved fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på aktivitet.....	51
Tabel 17: Fatale drukneulykker blandt børn 0-17 årige i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på år og køn	52
Tabel 18: Fatale drukneulykker blandt børn 0-17 årige i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på alder og aktivitet	53
Tabel 19: Fatale drukneulykker i en række lande, opdelt på køn og aldersgruppe. Absolutte antal og incidensrater (IR pr. 100.000 personer årligt)	60

Figurer

Figur 1: Fatale drukneulykker i Danmark 2001-2010, opdelt på hhv. incidensrater pr. 100.000 befolkning og antal døde.....	25
Figur 2: Fatale drukneulykker i Danmark 2001-2010, opdelt på sted.....	26
Figur 3: Fatale drukneulykker i Danmark 2001-2010, opdelt på aktivitet	26
Figur 4: Kort over fatale drukneulykker i Danmark 2001-2010	27
Figur 5: Kort over fatale drukneulykker i Danmark 2001-2010, opdelt på udvalgte aktiviteter.....	40
Figur 6: Kort over fatale badeulykker i Danmark 2001-2010	42
Figur 7: Kort over udlændinges fatale badeulykker i Danmark 2001-2010	43
Figur 8: Kort over fatale drukneulykker i forbindelse med færdsel på havn i Danmark 2001-2010	44
Figur 9: Danskere druknet i Danmark i perioden 1970-2010, opdelt på dødsårsag	56
Figur 10: Danskere druknet i Danmark som følge af selvmord eller ulykke i perioden 1970-2010, opdelt på køn	56
Figur 11: Danskere druknet ved ulykke i Danmark i perioden 2001-2010, fordelt på aldersgrupper. Rater pr. 100.000 befolkning	57

BILAGSTABELLER

Tabel B1: Antal druknedødsfald i Danmark i perioden 1970-2010 opdelt på dødsårsag og år. Kun danskere. Kilder: Dødsårsagsregisteret (1970-2000) og Druknerregisteret (2001-2010, korrigeret dødsårsag) 70

Tabel B2: Antal fatale drukneulykker i Danmark i perioden 1970-2010 opdelt på år, køn og alder. Kun danskere. Kilder: Dødsårsagsregisteret (1970-2000) og Druknerregisteret (2001-2010, korrigeret dødsårsag) 71

FORORD

Statens Institut for Folkesundhed ved Syddansk Universitet har på foranledning af TrygFonden og Dansk Svømmeunion udarbejdet denne rapport, der præsenterer analyser af omfanget og årsagerne til druknedød som følge af ulykke, selvmord og drab. Fokus er på drukneulykker. Rapporten er en opfølgning på de tidligere rapporter med druknestatistik, som blev udgivet i 2009 og 2010 og 2011.

Rapportens tal og analyser er baseret på data fra dødsattester, hvor dødsårsagen er drukning. Derudover er der i denne rapport suppleret med data fra rapporter over redningsaktioner i danske farvande, politirapporter samt avisartikler samlet af Søsportens Sikkerhedsråd. Presseklip indsamlet af TrygFonden har yderligere bidraget til at validere oplysningerne. Endelig er der for druknetilfælde i 2007-2010 foretaget en søgning i Infomedia og på internettet med det formål at finde yderligere oplysninger om ovennævnte druknetilfælde.

Hanne Møller (kommunikationsmedarbejder, temakoordinator, cand.comm.), Bjarne Laursen (seniorforsker, cand.scient., ph.d.), og Karin Helweg-Larsen (seniorforsker, speciallæge), Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet har gennemført analyserne og udarbejdet rapporten. Karin Helweg-Larsen har forestået revurderingen af dødsattesterne mht. klassifikation af dødsårsåde.

Tak til alle, der har stillet materialet og data til rådighed for projektet.

Rapporten er finansieret af TrygFonden.

København, 4. juni 2012

Knud Juel
Forskningsleder
Statens Institut for Folkesundhed,
Syddansk Universitet

Gurli Martinussen
Direktør
TrygFonden

RESUMÉ AF UNDERSØGELSENS RESULTATER

DRUKNEDØDSFALD I 2010

2010 blev året med det hidtil laveste antal druknedødsfald i Danmark i den undersøgte periode (1970-2010). I alt 78 personer døde som følge af drukning i 2010, heraf 48 pga. ulykker.

Druknedødsfald 2010, hovedresultater:

- Der skete markant færre fatale drukneulykker på åbent hav og i havne end tidligere (i perioden 2001-2009).
- Der skete ingen fatale drukneulykker i indendørs/udendørs svømmebassiner og ej heller i badekar i 2010.
- Til gengæld var der i 2010 flere fatale drukneulykker i vandløb end noget år idet for-gangne tiår.
- Antallet af fatale drukneulykker blandt børn og unge under 25 år var det laveste i ti-året (med tre dødsfald). Til gengæld var andelen af druknedøde over 75 år historisk høj – i det denne aldersgruppe udgjorde en fjerdedel af alle fatale drukneulykker i 2010.
- Der var også markant færre druknedødsfald i 2010 som følge af selvmord i Danmark end i de foregående 10 år. Faldet skete primært blandt mænd.
- Der døde mindst 11 danskere i udlandet i forbindelse med drukneulykker i 2010.

DRUKNEDØDSFALD 2001-2010

I alt døde 1.195 personer som følge af drukning i Danmark i perioden 2001-2010. Af disse var 670 (56%) ude for en drukneulykke, 404 (34%) begik selvmord, fire blev dræbt, mens døds-måden bag de resterende 117 (10%) tilfælde var ubestemt. Hovedparten af de druknede var danskere (1056, svarende til 88%), mens de øvrige stammede andre lande (139, svarende til 12%), de fleste fra Tyskland, i alt 84 døde.

FATALE DRUKNEULYKKER 2001-2010

Det årlige antal druknedødsfald pga. ulykker var i perioden 2001-2009 nogenlunde konstant, men faldt markant i 2010.

Fatale drukneulykker 2001-2010 i hovedtræk:

- 670 personer døde som følge af en drukneulykke i Danmark i perioden 2001-2010 .
- Der var langt flere mænd (86%) end kvinder (14%) blandt de druknede.
- Drukneulykkerne skete især for voksne i alderen 45-65 år (44%), mens kun 8% var under 18 år.
- Der døde i gennemsnit fire børn under 15 år om året.
- Omstændighederne bag børns drukneulykker afhang af barnets alder. Spædbørn druknede i badekar, småbørn ofte i havebassiner og større børn især ved badning.
- Alkohol var en faktor i hver fjerde drukneulykke (25%), særligt udtalt ved ulykker re-lateret til færdsel på havn (60%).
- De hyppigste steder for drukneulykker var: Åbent hav eller fjorde (26%), i havne (24%), langs kysten (18%), i vandløb (9%) og i søer (8%).

- De tre hyppigste aktiviteter forbundet med drukneulykker var: Fritidsaktiviteter i båd (21%), badeulykker (18%) og drukneulykker, der skete som følge af færdsel på havn (17%).
- De fleste fatale drukneulykker i 2007-2010 skete i følgende kommuner: Bornholm (15), København (11), Norddjurs (10), Ringkøbing-Skjern (10), Århus (9), Guldborgsund (7) og Aabenraa (7).
- Udlændinge udgjorde 43% af alle dødsfald, som følge af badeulykker i perioden
- Ved hver femte drukneulykke mangler oplysninger om den forudgående aktivitet, før ulykken.

SYGEHUSBEHANDLING AF DRUKNEOFRE I 2010

- 41 personer blev behandlet på sygehus efter en druknehændelse.
- Hovedparten var børn og unge under 15 år (22 børn og unge).

DANSKERE DØDE SOM FØLGE AF DRUKNING I DANMARK: UDVIKLINGEN 1970-2010

På baggrund af data fra Dødsårsagsregisteret er det muligt at følge udviklingen i druknedødsfald over en længere periode. Disse data omhandler dog alene danskere, der er druknet i Danmark. I alt 7.482 dødsfald er således registreret i Dødsårsagsregisteret med drukning som den grundlæggende dødsårsag i perioden 1970-2010. Disse dødsfald omfatter drukning blandt personer med fast bopæl i Danmark. Druknedødsfald i Grønland og Færøerne indgår ikke i opgørelserne i denne rapport, ligesom danskere druknet i udlandet heller ikke er medtaget, da dette tal ikke er kendt.

- Antallet af druknedødsfald blandt danskere i Danmark faldt markant i perioden, fra 213 i 1970 til 68 i 2010.
- Antallet af fatale drukneulykker faldt i samme periode fra 139 til 40.

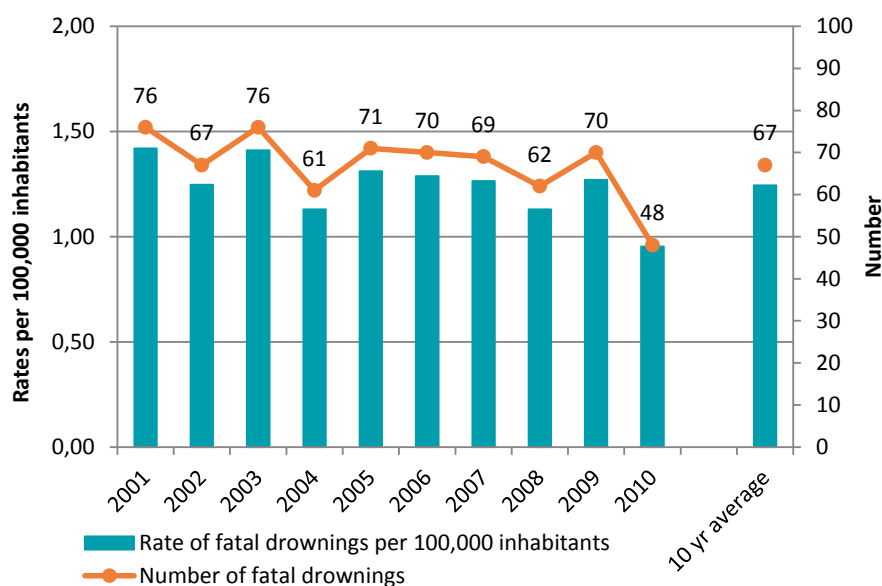
ENGLISH SUMMARY

DROWNING DEATHS 2010

In Denmark in the year 2010, 78 people died by drowning, presenting the lowest annual number of drowning deaths throughout the period 1970-2010. Forty-eight of the 78 drowning deaths were unintentional, and thus caused by accidents.

Figure A illustrates trend in annual number of unintentional drowning deaths in the period 2001-2010, the average annual number was 67. In 2010, the rate of drowning deaths per 100,000 inhabitants was 0.95 per compared to 1.24 on average for the 10-year period.

Figure A: Unintentional drowning deaths 2001-2010. Number and incidence per 100,000

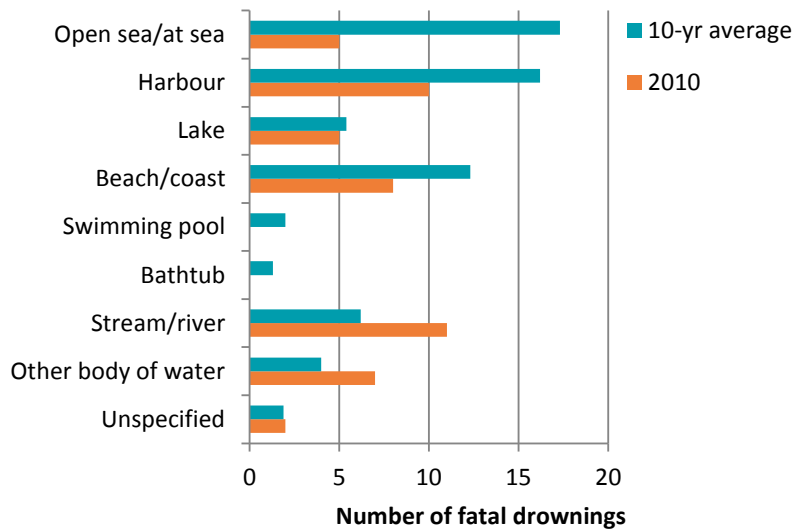

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters

Figure B and Figure C show the place of occurrence of the drowning and the activity of the drowned person prior to the accident, for 2010 compared to the 10-year average.

Figure B shows that there were significantly fewer unintentional drowning deaths at sea (5 deaths) and in harbours (10 deaths) than during the rest of the period. Further, there were no fatal drownings in swimming pools or bathtubs in 2010. On the other hand, more people drowned in rivers, streams or canals (11 deaths) than in any of the past ten years (Figure B2).

Figure B: Fatal unintentional drowning deaths 2001-2010, by location

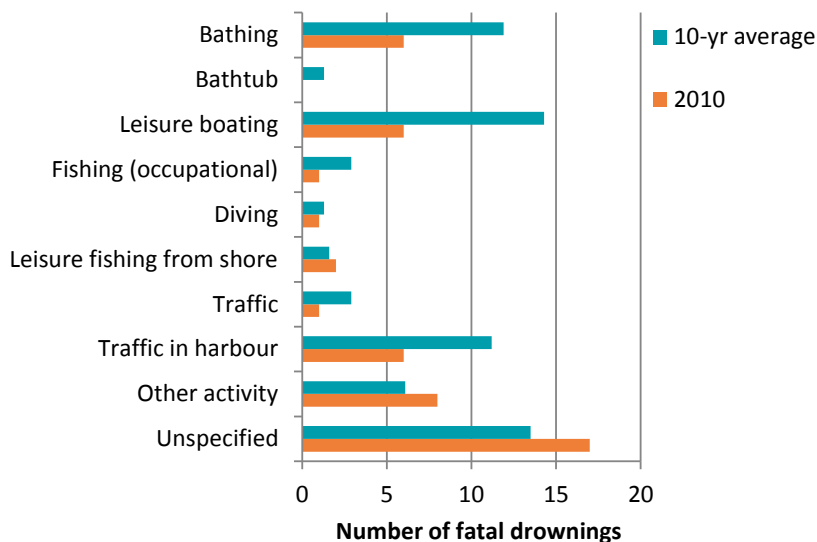

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters

As drowning incidents often occur without witnesses, we lack in some cases information about the activity of the victim just before the accident and what caused the drowning. In 2010, there was no information on activity in 17 of the 48 fatal drowning events. This is more than in the period in general (14 in average).

In 2010, there were fewer drowning deaths in all activity categories except for the category "unknown activity". Markedly fewer were engaged in leisure boating, bathing / swimming, and traffic in harbours (Figure C).

Figure C: Fatal unintentional drowning deaths, by activity

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters

At present, we have no explanation for the decrease in the number of unintentional drowning deaths in 2010. A lower number of drownings was found in virtually all age groups except in the age group above 75 years.

THE TREND IN DROWNING DEATHS, 2001-2010

In total, 1,195 people died in Denmark in the period 2001-2010 as a result of drowning. Of these 670 (56%) were accidents, 404 (34%) were due to suicide, four were homicide, and the manner of death was undetermined in 117 (10%) cases. The number of drowning deaths averaged 120 per year during the period (Table A).

MANNER OF DEATH

The number of fatal drowning accidents was fairly constant with approx. 70 deaths per year during the 10-year period, with the exception of 2010, where the number was 48. The average number of suicides by drowning was just over 40 annually, and similarly with the lowest number (21 deaths) in 2010 (Table A). Table B shows the incidence rates for drowning among Danish residents.

SEX AND AGE

Men accounted for the vast majority of fatal drowning deaths (874 or 73%); this gender inequality related especially to unintentional drowning, 86% occurred among men.

Most drowning deaths occurred in the age group 45-64 years (501 or 42%). Children and adolescents under 15 years comprised only a small proportion (44 or 4%).

The highest number of suicides by drowning were among the elderly above 75 years (96 or 24% of the suicides) (Table C).

Table A: Drowning deaths during 2001-2010, by year and manner of death

Manner of death	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Total
Unintentional	76	67	76	61	71	70	69	62	70	48	670
Suicide	51	47	42	50	23	52	44	38	36	21	404
Homicide	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	4
Undetermined	10	9	9	14	9	12	13	19	13	9	117
Total	137	125	129	125	103	134	126	119	119	78	1195

The table includes Danes and foreigners (e.g. tourists and fishermen) who drowned in Denmark.

Table B: Number and incidence rates of drowning deaths 2001-2010

Manner of death	Number (all)	Per cent	Danish residents only	Incidence rate per 100,000*
Unintentional	670	56%	557	1.0
Suicide	404	34%	393	0.7
Homicide	4	0.3%	4	0.01
Undetermined	117	10%	102	0.2
Total	1195	100%	1056	1.9

*** IR based on death by drowning among Danish residents only.*

Table C: Drowning deaths during 2001-2010, by age and manner of death

Manner of death	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	Unspec.	Total
Accident	13	26	55	42	70	143	150	91	72	8	670
Suicide	0	0	6	22	36	80	88	76	96	0	404
Homicide	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Undetermined	1	0	4	10	23	18	22	18	20	1	117
Total	17	27	65	74	129	241	260	185	188	9	1195

The table includes Danes and foreigners (e.g. tourists and fishermen) who drowned in Denmark.

COUNTRY OF RESIDENCE

Persons without permanent residence in Denmark account for 12% of all drowning deaths in the period and 17% of all unintentional drowning deaths. The majority were tourists, leisure sailors or professional fishermen. The largest group were Germans visiting Denmark as tourists or leisure sailors. The second largest group were Poles, who were predominantly fishermen or crew members on ships.

Table D: Drowning deaths during 2001-2010, by country of residence and manner of death

Manner of death	Denmark	Germany	Norway	Sweden	Poland	Other and unspecified	Total
Unintentional	557	74	8	4	12	15	670
Suicide	393	4	2	4	0	1	404
Homicide	4	0	0	0	0	0	4
Undetermined	102	6	3	1	2	3	117
Total	1056	84	13	9	14	19	1195

FATAL UNINTENTIONAL DROWNING IN DENMARK 2001-2010

In the period 2001-2010, 670 people died by unintentional drowning in Denmark. In this period, the 45-64-year-olds had the highest incidence of drowning, while children aged 0-14 years had the lowest. Fatal unintentional drowning decreased among the 15-34-year-olds, while it remained about unchanged among the 45-64-year-olds. Throughout the period 2001-2010, among children below 15 years, the yearly number of fatal unintentional drownings was consistently low.

LOCATION OF THE UNINTENTIONAL DROWNING DEATHS

In the period 2001-2010, the majority (68%) of the cases of fatal unintentional drowning occurred in open sea, harbour or at beach/coast (Table E). For men, most of the drowning accidents occurred at sea or in harbours, whereas for women most occurred at beach/coast and in open sea. The majority of unintentional drowning accidents at sea or in harbours occurred among 45-64-year-olds. Most people drowned at beach/coast were over 45 years, while unintentional drowning in private swimming pools and public swimming baths occurred mostly for children and adolescents (Table F).

Table E: Unintentional drowning deaths 2001-2010 by location and year

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Total
Open sea/at sea	26	19	13	20	14	13	21	14	28	5	173
Harbour	19	14	18	16	22	23	12	11	17	10	162
Lake	4	7	10	3	5	5	5	7	3	5	54
Beach/coast	8	13	12	8	16	16	12	19	11	8	123
Swimming pool	2	3	5	2	4	0	1	3	0	0	20
Bathtub	2	1	1	3	1	1	1	1	2	0	13
Bridge	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	4
Stream/river	9	3	8	4	5	6	6	3	7	11	62
Other body of water	3	3	6	4	3	6	4	2	2	7	40
Unspecified	2	3	2	1	1	0	6	2	0	2	19
Total	76	67	76	61	71	70	69	62	70	48	670

The table includes Danes and foreigners (e.g. tourists and fishermen) who drowned in Denmark.

ACTIVITY AT THE TIME OF DROWNING

About 1/5 of the fatal drowning accidents occurred during leisure boating/sailing (21%), a little less during bathing or swimming (18%) and walking in the harbour (17%). Together, these activities account for 56% of all drowning accidents and 70% of those for which the preceding activity was known. Of the 29 traffic-related drowning deaths most occurred in cars (24), usually by driving into the harbour, in a river or lake. Four accidents occurred while riding bikes and one while riding a moped.

Alcohol was a major factor in unintentional drowning; in 167 cases (25%) had the drowned been drinking alcohol before the event. In 13 of the 113 fatal bathing accidents, the victim was intoxicated at the time of the accident.

In half of the traffic-related drowning deaths, it appears that the deceased was under the influence of alcohol.

The category "other activities" covers many different activities, including walking by a river, or a lake, boarding a boat (outside a harbour), activities on ice, driving tractor or other vehicles.

Of the 119 who drowned when bathing or swimming, 17% were children between 5 and 14 years, and 69% were over 45 years (Table F).

For women, fatal drowning accidents mostly occurred during bathing / swimming, while for men, most occurred during leisure sailing. However, there were more men than women who drowned while bathing / swimming.

Table F: Unintentional drowning 2001-2010, by activity and age

	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	Un-spec	Total	%
Bathing	0	20	7	7	10	24	20	18	13	0	119	18%
Bathtub	3	0	0	0	1	4	2	1	2	0	13	2%
Boating (leisure activity)	0	0	7	9	19	32	44	25	6	1	143	21%
Fishing (occupational)	0	0	2	3	5	6	4	2	0	7	29	4%
Diving	0	0	2	3	3	4	1	0	0	0	13	2%
Fishing from shore (leisure)	0	0	0	0	1	4	6	5	0	0	16	2%
Traffic	0	0	8	3	5	4	5	2	2	0	29	4%
Walking in harbour	0	0	11	7	9	25	37	16	7	0	112	17%
Other	8	2	4	5	8	14	10	6	4	0	61	9%
Unknown	2	4	14	5	9	26	21	16	38	0	135	20%
Total	13	26	55	42	70	143	150	91	72	8	670	100%

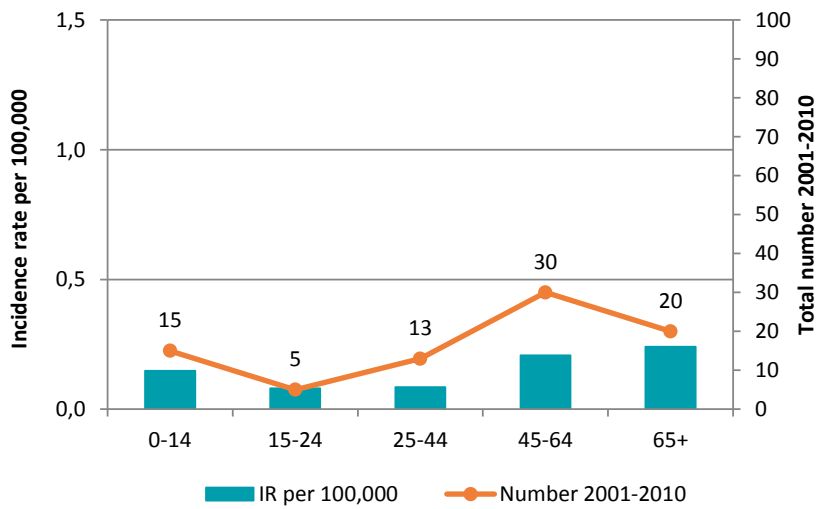
The table includes Danes and foreigners (e.g. tourists and fishermen) who drowned in Denmark.

DROWNING WHEN BATHING OR SWIMMING

Between 6 and 15 persons drowned annually in the period 2001-2010 while bathing or swimming. In total, 119 people drowned at the beach, in pools, in lakes or other places. One fifth of the drowning victims was below 18 years, while adults over 45 years accounted for the majority (75, corresponding to 63%). Men constituted 77% of the drowned and women 23%. Drowning most often occurred at the beach (69%), and mainly in July and August. A minor part occurred in swimming pools (indoor or outdoor) (12%) and lakes (8%). Foreigners (tourists) accounted for 36% of all fatal drowning when bathing (mainly at the beach).

In the years 2009 and 2010, no person drowned in swimming pools or harbour baths.

Figure D: Unintentional drowning deaths while bathing/swimming. Number and incidence per 100,000 inhabitants, by age group

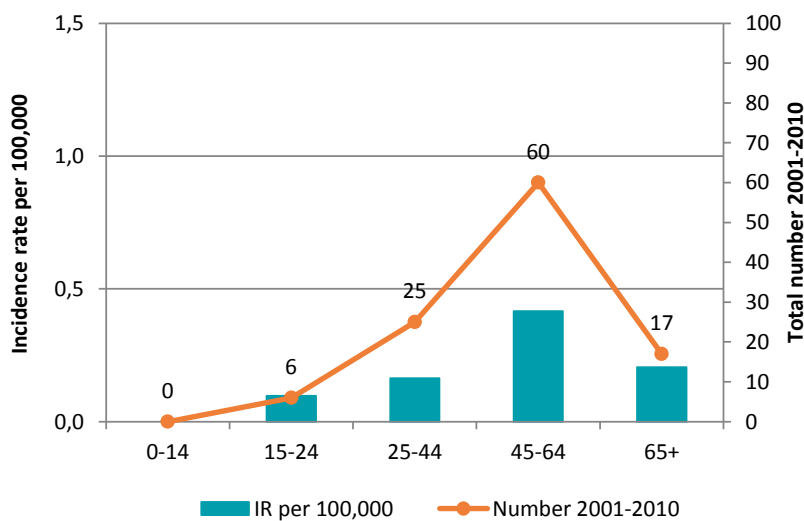
The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters

DROWNING RELATED TO LEISURE SAILING

During 2001-2010, in total, 143 drowned during leisure sailing, of these, 127 drowned at sea, nine in harbours, and six in lakes or rivers/streams.

All were above 18 years, most were between 35-69 years (79%), and almost all were men (95%). Just under a third drowned while fishing or hunting ducks (30%) - most individuals had sailed out in small boats to fish or tend fishing nets. Most accidents occurred, however, in connection with ordinary leisure boating (71, corresponding to 50%). In addition, nine people were kayaking and three were canoeing.

Figure E: Unintentional drowning deaths during leisure boating 2001-2010. Number and incidence per 100,000, by age group

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish water

In 13 of the 143 cases (9%) it was stated that the deceased was wearing a life jacket. Reports indicated that alcohol had been involved in 24 (17%) of the cases.

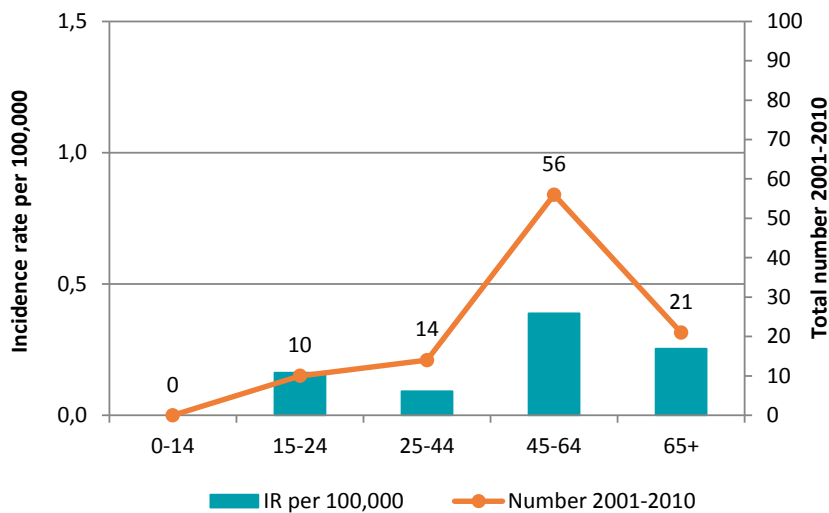
Many accidents occurred when sailors fell overboard, e.g. due to rough seas, gusts of wind, when starting the engine, or because the boat capsized or took in water and sank.

DROWNING DURING WHEREABOUTS IN HARBOURS

In the period 2001-2010, totally 112 people drowned during whereabouts in harbours. One was aged 16 years, two were 17 years and the remaining were over 18 years. The vast majority were men (104, corresponding to 93%), and most between 50 and 64 years (54, corresponding to 48%). Only 16% of accidents were witnessed by others, as most of the accidents only were discovered when the deceased was missing or was found lying lifeless in the water.

Ten people had fallen into the harbour while entering or leaving a boat, nine people fell into the harbour from the jetty/pier, wharf or similar. Four fell overboard from their boat. However, as mentioned before most cases were not witnessed. Characteristic of the harbour accidents is the frequent use of alcohol. In 60% of the cases the deceased had been intoxicated at the time of the accident. Additionally, another 11 persons were described as alcohol abusers, but it is not stated if they had been intoxicated at the time of the accident.

Figure F: Unintentional drowning deaths during whereabouts in harbours 2001-2010. Number and incidence per 100,000, by age group

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish water

DROWNING DEATHS 1970-2010 – DANISH RESIDENTS

In total, 7,482 Danish residents drowned in the period 1970-2010. Of these, 3,142 were unintentional accidents (42.0%), 3,561 (47.6%) were suicides, 35 deaths (0.5%) were homicides. The manner of death for 678 (9.1%) drowning cases was undetermined.

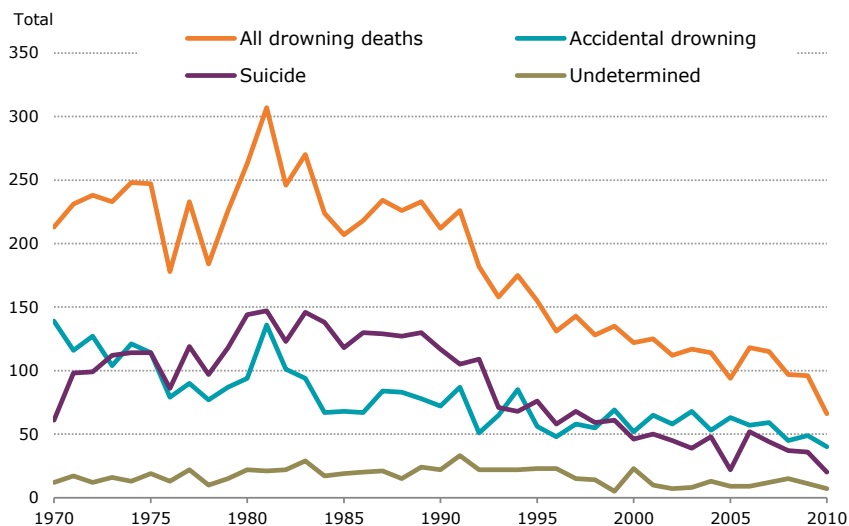
TREND 1970-2010

The annual number of Danish residents who drowned in Denmark dropped significantly in the period 1970-2010, ranging between 213 and 68 annually, with a maximum of 307 drownings in 1981 and a minimum of 68 in 2010 (Figure J).

The number of fatal unintentional drownings fell from 139 in 1970 to 40 in 2010. The incidence declined most among children, adolescents and adults up to 44 years of age, while the trend among 45-64-year-olds and in the oldest group over 65 years has been more steady or slightly rising.

Changes in the number of suicides by drowning showed a different pattern: The period 1970-1981 was characterized by an increase in the number of suicides from 61 to 147, while the subsequent period up to 2010 was characterized by a decrease. Particularly among women, the number of suicides by drowning has fallen markedly in the period and was during most of the period lower than among men. The total number of suicides by drowning has been below 53 per year since 2000. In 2010, there were only 20 suicides by drowning, which is the lowest throughout the period.

Figure J: Danish residents who drowned 1970-2010

DATA SOURCES

The study is based on the following data sources:

- National Cause of Death Register, the National Board of Health.
- Death certificates for drowned Danes and foreigners, gathered from the National Board of Health.
- National Patient Register, the National Board of Health. Drowning incidents treated in hospitals in 2010.
- Reports concerning rescue operations, police reports and newspaper articles on drowning collected by the Danish Maritime Authority (period 2002-2010).
- Information on drowning during the period 2007-2009 by the Danish Council for Greater Water Safety, primarily based on newspaper articles.
- Additional information on the drowning cases drawn from newspapers.
- Press releases on drowning incidents in 2009 and 2010, collected by TrygFonden.
- Data supplied by SOS International, European Insurance on Danes drowned abroad (Europæiske ERV).

EVALUATION OF THE CODING OF MANNER OF DEATH

A review was carried out of all death certificates concerning deaths by drowning in order to verify the stated manner of death. All certificates with the following causes of death were included: ICD10 codes: V90, V92, W65-W74, X31, X38, X39, X71, X92, Y21 or one of the diagnosis T68 (hypothermia) and T75.1 (unspecified effects of drowning and nonfatal submersion). This reassessment was performed by a forensic specialist, skilled in classification of causes and manner of death. In the review, information about the circumstances and the location of the drowning, as well as any medical information were taken into account.

By 2007, the Danish National Board of Health changed the registration practice of death certificates and causes of death to a system of direct electronic reporting by the medical doctor, who had issued the death certificate. This meant that the coding of ICD10 Codes for the underlying and contributory causes of death to the Cause of Death Register was performed by the medical doctor, and not as previously by skilled coding staff in the National Board of Health. Compared to former practice, a relatively large share of the electronic death certificates lacks information on the circumstances of the death. Furthermore, the coding of causes of death is incorrect in a number of cases, and the manner of death is not stated. In 2010, the quality of coding has improved slightly compared to 2007-2009.

COMPLETENESS OF THE DATA

For the years 2007-2010, approx. 5% of all deaths were not listed in the Cause of Death Register, presumably due to the fact that the death certificates had not been submitted to the National Board of Health. If this percentage also applies to drowning deaths, approx. 20 death certificates might be missing for these years. However, most of these drowning deaths were probably identified through the review of the alternative data sources, listed above.

1. INDLEDNING

1.1 BAGGRUND

Statens Institut for Folkesundhed (SIF), Syddansk Universitet har hvert år siden 2009 udarbejdet en druknestatistik, der beskriver forekomsten og karakteren af drukning i Danmark. Der har i de tidligere rapporter, ud over de faste opgørelser, været sat fokus på forskellige temaer, heriblandt de socioøkonomiske forhold blandt de druknedøde, sygehusbehandling af drukneofre, sæsonvariation mm. I denne rapport sættes fokus på i hvilke kommuner og regioner, druknedødsfaldene sker, drukneulykker i et globalt perspektiv, og hvor mange danskere, der dør pga. drukneulykker i udlandet.

Oplysninger om drukning i Danmark kan indhentes fra flere forskellige kilder. Dødsattester på personer, der er døde pga. drukning i Danmark, udgør hovedkilden i den database over druknedødsfald, som er oparbejdet på SIF. Oplysningerne fra dødsattesterne suppleres med information fra bl.a. TrygFondens presseklip om drukning og fra redningstjenesternes rapporter om redningsaktioner på og nær vand (herunder politi, Falck, Søværnets Operative Kommando (SOK)).

1.2 FORMÅL

Formålet med dette års druknestatistik er at beskrive:

- Karakteristika ved de ulykkesrelaterede druknedødsfald i 2010 sammenholdt med hele tiårsperioden (2001-2010)
- Omfanget og omstændighederne omkring druknedød i Danmark i perioden 2001-2010
- Udviklingen i druknedødsfald blandt danskere druknet i Danmark i perioden 1970-2010
- Sygehusbehandling af drukneofre i 2010
- Drukneulykker i et globalt perspektiv.

Det primære fokus er drukneulykker, men drukning som følge af selvmord og drab vil blive beskrevet i udvalgte afsnit og tabeller.

1.3 DEFINITION AF DRUKNING

I denne rapport benyttes begreberne druknedød og hospitalsbehandling af drukneofre/nærdrukning:

Druknedødsfald: Inkluderer de druknedødsfald, hvor drukning er angivet som den primære dødsårsag på dødsattesten. Dernæst er også dødsfald kodet som nedkøling i vand medtaget, da det kan være svært at bestemme den egentlige årsag til druknedødsfaldet - disse udgør ca. 1%. Medtaget er også dødsfald, hvor dødsårsagen angives som en senfølge af nærdrukning. Senfølgerne medregnes, da dette netop angiver, at drukning er den tilgrundliggende årsag til dødsfaldet.

Døds måde ved drukning: Omfatter drukning ved ulykke, selvmord, drab eller uoplyst døds måde. Ved ulykker benyttes begrebet fatale drukneulykker, til forskel fra ikke fatale drukneulykker eller nærdrukede.

Hospitalsbehandling af drukneofre: Inkluderer druknehændelser, der fører til sygehuskontakt (skadestue og indlæggelse), og hvor den tilskadekomne ikke er død ved ankomsten til sygehuset.

En del af de tilskadekomne dør samme dag eller nogle dage senere, og der vil derfor være et vist overlap imellem de to kategorier. Fx kan en nærdruknet person senere dø af komplikationer, som er et resultat af druknehændelsen, og hvis dødsårsagen anføres som druknerelateret, vil den der-

for indgå i Sundhedsstyrelsens Dødsårsagsregister med drukning som dødsårsag. I kapitel 2 beskrives de hospitalsbehandlede drukneofre i 2010.

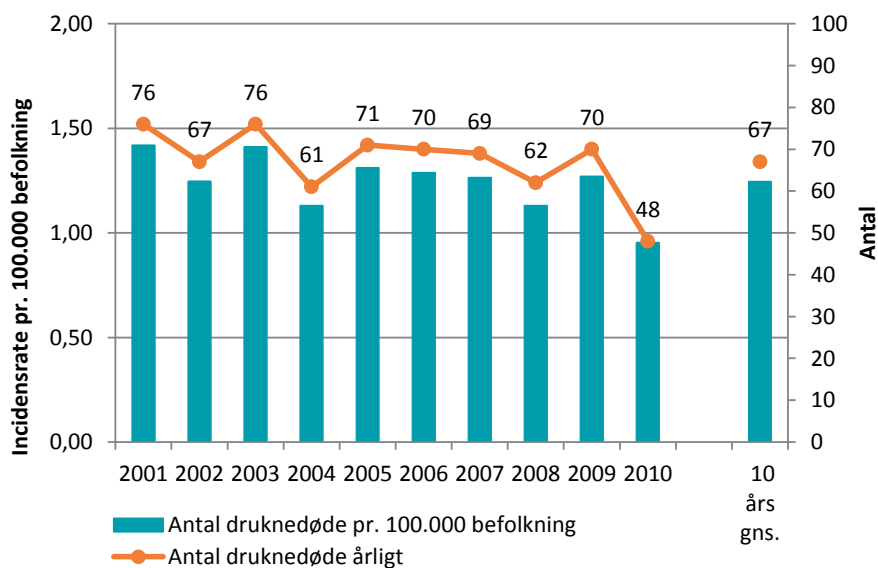
2. FATALE DRUKNEULYKKER I DANMARK 2010

I 2010 døde 78 personer i Danmark som følge af drukning. Dette er det laveste antal årlige druknedøde i hele den undersøgte periode (1970-2010). 48 af de 78 druknedødsfald skete som følge af ulykker. I dette kapitel beskrives de mest karakteristiske træk ved de ulykkesrelaterede druknedødsfald i 2010, og de sættes i forhold til forekomsten i perioden 2001-2010. I kapitel 3 beskrives udviklingen og årsagerne til druknedødsfaldene i perioden 2001-2010 mere uddybende.

2.1 KARAKTERISTIKA VED FATALE DRUKNEULYKKER 2010

Som figur 1 illustrerer, skiller 2010 sig markant ud med det laveste antal fatale drukneulykker i hele perioden. I 2010 døde således 48 personer som følge af drukneulykker sammenholdt med gennemsnitligt 67 druknedødsfald i perioden 2001-2010. Raterne viser samme mønster, dvs. hvor mange druknedødsfald der er i forhold til befolkningen i det respektive år. I 2010 lå antallet af fatale druknedødsfald pr. 100.000 befolkning på 0,95 mod 1,24 gennemsnitligt for hele tiåret.

Figur 1: Fatale drukneulykker i Danmark 2001-2010, opdelt på hhv. incidensrater pr. 100.000 befolkning og antal døde

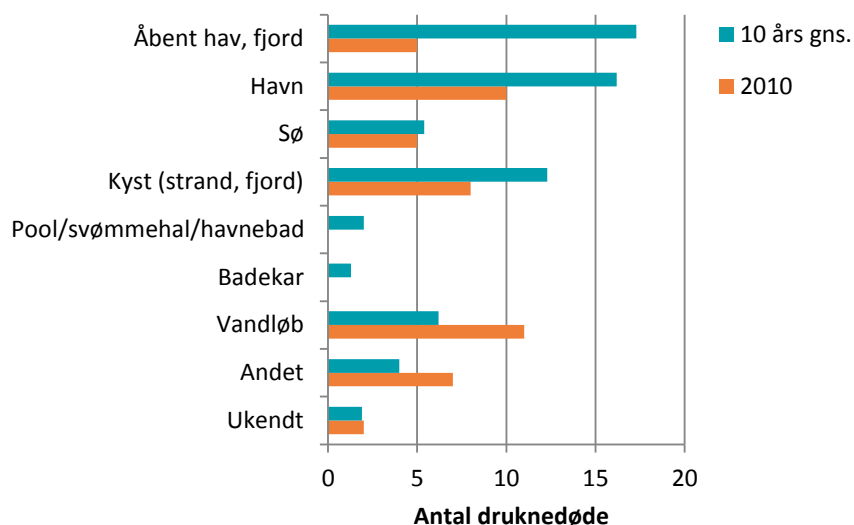

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Ved danskere forstås her personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere på besøg i danske farvande.

I figur 2 og figur 3 vises for 2010 hhv., hvor ulykkerne skete (ulykkessted), og hvad personerne var i gang med, da ulykken skete (aktivitet), igen sammenholdt med et 10-års gennemsnit.

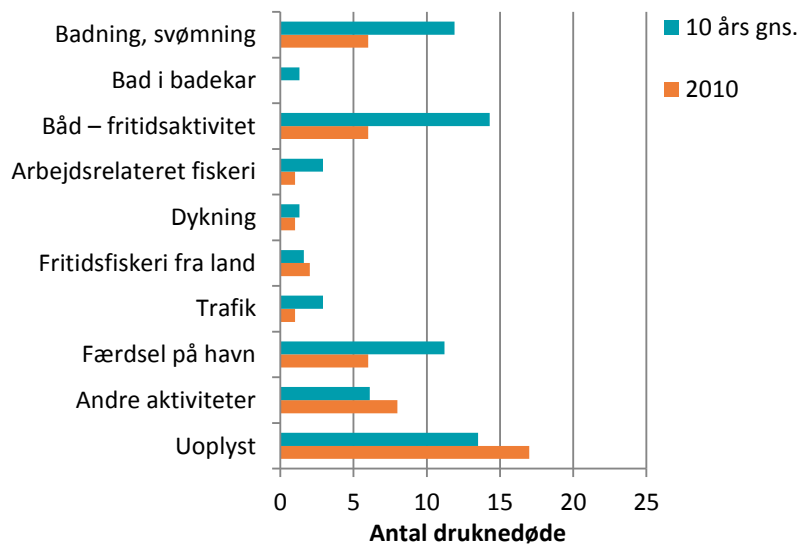
Det fremgår af figur 2, at der skete markant færre fatale drukneulykker på åbent hav (5 døde) og i havne (10 døde) end i resten af perioden. Samtidig skete der ingen fatale drukneulykker i indendørs/udendørs svømmebassiner og i badekar i 2010. Til gengæld var der flere fatale drukneulykker i vandløb (11 døde) end på noget tidspunkt i det forgangne tiår (figur 2).

Figur 2: Fatale drukneulykker i Danmark 2001-2010, opdelt på sted

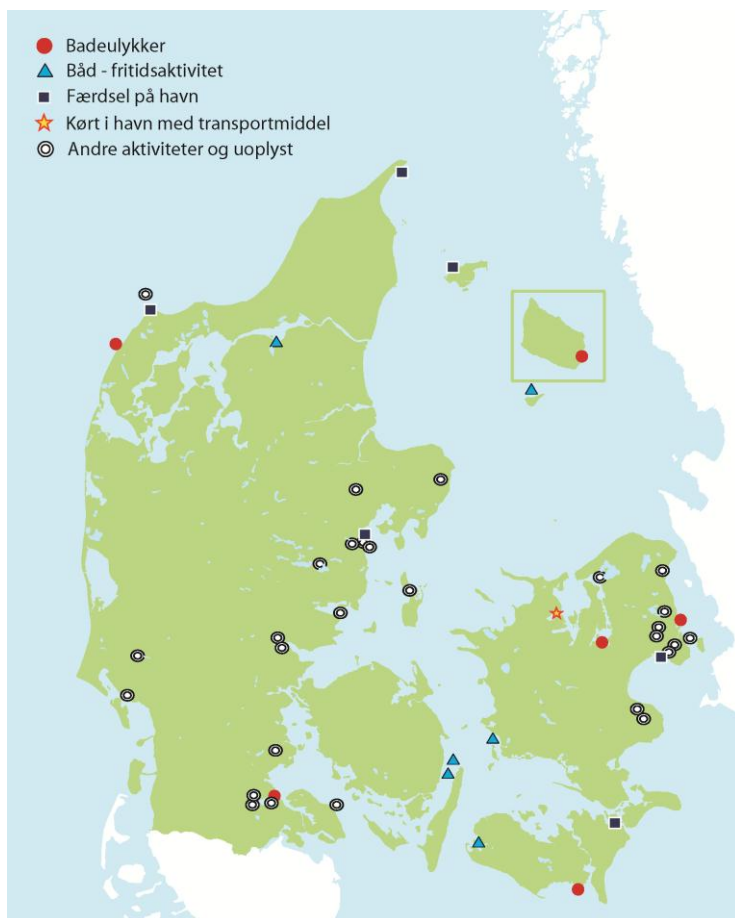
Da mange drukneulykker, der ender fatalt, ofte sker uden vidner, mangler vi i en del tilfælde oplysninger om, den omkomnes aktivitet før druknehændelsen skete, og hvad det var, der gik galt. I 2010 havde man i 17 ud af de 48 fatale drukneulykker (35%) ikke oplysninger herom, hvilket er en større andel end i perioden generelt (21%). Hovedparten af drukneulykkerne med uoplyst aktivitet skete i vandløb (10 ud af 17 fatale drukneulykker).

Figur 3: Fatale drukneulykker i Danmark, opdelt på aktivitet

Årsagerne til det lavere antal fatale druknedødsfald i 2010 kendes pt. ikke. Bemærkelsesværdigt er det dog, at faldet i antal døde er sket bredt på tværs af alle ulykkessteder og aktiviteter med nogle få undtagelser. Faldet er også sket inden for stort set alle aldersgrupper, på nær de ældste over 75 år, med 12 døde mod gns. 7 døde årligt i denne aldersgruppe i perioden 2001-2010.

Figur 4: Kort over fatale drukneulykker i 2010

Kortet viser drukneulykker i Danmark 2010. En enkelt druknehændelse kunne ikke stedfæstes, og fremgår derfor ikke på kortet

Figur 4 viser, hvor de fatale drukneulykker i 2010 skete. Som det fremgår, skete hovedparten af dødsfaldene ved den jyske og sjællandske østkyst.

2.2 DANSKERE DRUKNET I UDLANDET I 2010

Der er i Danmark ikke nogen myndighed eller instans, der har den fulde indsigt i, hvor mange danskere, der dør pga. drukning, i udlandet.

Vi har forsøgt at skaffe oplysninger om dette fra forskellige kilder, herunder SOS International, Europæiske Rejseforsikring, Sundhedsstyrelsen, Udenrigsministeriet og fra TrygFondens presseklip.

I opgørelsen nedenfor vises de data, vi har indsamlet over, hvor mange danskere, der døde som følge af drukneulykker i udlandet i 2010. Et forsigtigt skøn er, at opgørelsen dækker ca. 75% af de reelle dødsfald.

Danskere døde som følge af drukning i udlandet i 2010

Norge	Spanien	Ecuador	Sverige	Indien	Total
6	2	1	1	1	11

Kilde: SOS Danmark, TrygFondens presseklip og Europæiske Rejseforsikring

En af de omkomne var et barn, resten var voksne i alderen 19-61 år, og de fleste var mænd (9 døde).

Dødsfaldene i Norge relaterer til to begivenheder: En fisketur, hvor fire unge mænd omkom, og en dykkerulykke ved skibsvraget Seattle, hvor to erfarne dykkere omkom.

De øvrige dødsfald skete under badning (to dødsfald i Spanien ved hhv. kyst og i swimmingpool), under sejlads (et dødsfald i Ecuador, hvor båd kæntrede), i springflod (en person omkom under vandring i Indien) og ved mistet herredømme over motor squad (en person døde i et vandhul i svensk skov efter at være væltet på "motorcyklen").

2.3. Sygehusbehandlede drukneofre 2010 i Danmark

Langt fra alle druknehændelser er fatale. Langt de fleste, som er ved at drukne, bliver sandsynligvis reddet eller redder sig selv inden tilstanden bliver livstruende og uden at der er behov for yderligere behandling. Disse tilfælde bliver i almindelighed ikke registreret. I enkelte tilfælde er tilstanden så kritisk, at den druknede bliver indbragt til et sygehus og behandlet der.

Tabel 1: Antal sygehusbehandlede drukneofre i 2010, opdelt på alder og køn. Til sammenligning er vist antallet af druknedøde i 2010

Alder	Sygehusbehandlede			Døde i alt ifølge SIFs Drukregister
	Mænd	Kvinder	I alt	
0-4	4	3	7	2
5-9	6	3	9	0
10-14	3	3	6	0
15-19	1	0	1	1
20-24	2	0	2	1
25-29	2	1	3	2
30-34	0	1	1	4
35-39	0	0	0	1
40-44	2	0	2	4
45-49	2	0	2	9
50-54	3	1	4	8
55-59	0	0	0	9
60-64	0	0	0	3
65-69	0	0	0	8
70-74	1	1	2	6
75-79	1	0	1	9
80-	1	0	1	11
I alt	28	13	41	78

Tabel 1 viser, at antallet af sygehusbehandlede drukneofre er betydeligt mindre end antallet af druknedøde. En af forklaringerne på dette er, at størstedelen af de druknedøde var døde, da de blev fundet, eller døde inden de ankom til sygehuset. De sygehusbehandlede var, i modsætning til de druknedøde, fortrinsvis børn og unge. Omstændighederne omkring de druknehændelser, der førte til sygehusbehandling er ikke undersøgt nærmere, men der er sandsynligvis tale om hændelser, hvor der var andre til stede, som kunne udføre genoplivning eller tilkalde hjælp hurtigt efter hændelsen.

En mere detaljeret analyse af de sygehusbehandlede drukneofre blev gennemført i forbindelse med rapporten over drukning 2001-2009.

3. DRUKNEDØDSFALD I DANMARK 2001-2010

Dette kapitel belyser druknedødsfald i Danmark i perioden 2001–2010 som følge af ulykke, selvmord, drab og ubestemt døds måde. Materialet omfatter alle med fast bopæl i Danmark (herefter benævnt danskere) og udlændinge, herunder turister, fiskere og fritidssejlere, der er på besøg i Danmark/de danske farvande. Det skal understreges, at materialet vedrørende udlændinge kan være mangelfuldt, jf. afsnit 7.2 i metodeafsnittet.

3.1 OMFANG

I alt døde 1.195 personer som følge af drukning i Danmark i perioden 2001-2010. Af disse skyldtes 670 (56%) ulykke, 404 (34%) selvmord, fire drab, mens døds måden var ubestemt ved 117 (10%) tilfælde. Antallet af druknedødsfald lå i gennemsnit på 120 årligt i perioden (tabel 2).

3.2 UDVIKLINGEN I DØDSMÅDE VED DRUKNING

Det årlige antal drukneulykker var nogenlunde konstant i den undersøgte 10-års periode med ca. 70 dødsfald om året, med undtagelse af 2010, hvor antallet var betydeligt lavere (48 druknedødsfald). Det samme var tilfældet med selvmord, hvor der i gennemsnit var godt 40 druknedødsfald årligt, men også her skiller 2010 sig ud med periodens laveste antal (21 dødsfald). Der var i perioden fire tilfælde af drab ved drukning. I alle fire tilfælde var det forældre, som havde dræbt deres egne børn ved at drukne dem (tabel 2).

3.3 KØN OG ALDERSFORDELING

Mænd udgjorde langt hovedparten af de druknede (874 eller 73%), og særligt i drukneulykkerne var mændenes andel høj (574 eller 86%) (tabel 3).

De fleste druknedødsfald skete i aldersgruppen 45-64 år (501 eller 42%). Antalsmæssigt udgjorde børn og unge under 15 år en lille andel (44 eller 4%). De ældste over 75 år havde den højeste forekomst af selvmord ved drukning (96 eller 24% af selvmordene) (tabel 4). Se endvidere figur 9 og figur 10 i kapitel 5 for udviklingen i de ulykkesrelaterede druknedødsfald siden 1970.

Tabel 2: Dødsfald ved drukning i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på døds måde og år

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Total
Ulykke	76	67	76	61	71	70	69	62	70	48	670
Selvmord	51	47	42	50	23	52	44	38	36	21	404
Drab	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	4
Ubestemt	10	9	9	14	9	12	13	19	13	9	117
I alt	137	125	129	125	103	134	126	119	119	78	1195

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Tabel 3: Kønsfordeling i antal og procent for druknedødsfald i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på døds måde

	Mænd		Kvinder		I alt
Ulykke	574	86%	96	14%	670
Selvmord	215	53%	189	47%	404
Drab	2	50%	2	50%	4
Ubestemt	83	71%	34	29%	117
I alt	874	73%	321	27%	1195

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Tabel 4: Druknedødsfald i perioden 2001-2010, opdelt efter døds måde og alder

	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	Uoplyst	I alt
Ulykke	13	26	55	42	70	143	150	91	72	8	670
Selvmord	0	0	6	22	36	80	88	76	96	0	404
Drab	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Ubestemt	1	0	4	10	23	18	22	18	20	1	117
I alt	17	27	65	74	129	241	260	185	188	9	1195

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

3.4 NATIONALITET

Udlændinge, dvs. personer uden fast bopæl i Danmark, udgjorde i perioden 2001-2010 12% af alle druknedødsfald og 17% af alle druknedødsfald efter ulykker. Disse personer er oftest turister, sejlere eller erhvervsfiskere. Den største gruppe udgøres af tyskere, der primært var i Danmark som turister eller fritidssejlere. De omkomne polakker var overvejende fiskere eller besætningsmedlemmer på skibe. I 2010 omkom 10 udlændinge i Danmark som følge af drukning, hvilket er mindre end halvt så mange som i hhv. 2008 og 2009 (med hhv. 22 og 23 druknedødsfald blandt udlændinge).

Tabel 5: Druknedødsfald i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på bopælsland

	Danmark	Tyskland	Norge	Sverige	Polen	Andet, uoplyst	I alt
Ulykke	557	74	8	4	12	15	670
Selvmord	393	4	2	4	0	1	404
Drab	4	0	0	0	0	0	4
Ubestemt	102	6	3	1	2	3	117
I alt	1056	84	13	9	14	19	1195

3.5 DATAKILDER

Dødsårsagsregisteret var den primære datakilde til analyse af druknedødsfald suppleret med oplysninger fra Søsportens Sikkerhedsråd i perioden 2002-2010, Rådet for Større Badesikkerhed i perioden 2007-2009 og TrygFondens presseklip i 2009 og 2010.

I 2010 blev således 66 danskere og 10 udlændinge identificeret på baggrund af Dødsårsagsregisteret. Yderligere to dødsfald blev fundet ud fra presseklip fra TrygFonden. Ti af de 48 drukneulykker indgik også i Søsportens Sikkerhedsråds arkiver og 20 var omtalt i presseklip (TrygFonden). Disse oplysninger herfra blev benyttet til at supplere oplysningerne fra Dødsårsagsregisteret.

En af de druknede, som var registreret i 2010, blev identificeret som en person, som var meldt savnet i 2009.

Se endvidere metodeafsnittet i kapitel 7 for en uddybende beskrivelse af datakilder og databehandling.

3.6 UBESTEMT DØDSMÅDE

Blandt de 1195 druknedødsfald i perioden kunne dødsmåden i hver 10. tilfælde ikke fastslås med sikkerhed. Det drejede sig ofte om hændelser, hvor den afdøde havde været alene, og hvor der således ikke forelå tilstrækkelig viden til at afgøre, hvorvidt der var tale om en ulykke, et selvmord eller et drab. 2008 lå markant højere end de tidligere år mht. andelen med ubestemt dødsårsag (16%). Dette skyldtes ikke mindst, at der i forhold til de tidligere år har været færre oplysninger på dødsattesten, og det derfor var blevet sværere at revurdere dødsårsagen. For 2009 og 2010 har presseklip indsamlet af TrygFonden medvirket til at kunne afklare dødsårsagen (dvs. om det var ulykke, selvmord eller drab) for flere drukninger, hvor manglende oplysninger på dødsattesten umuliggjorde bestemmelse af dødsårsag. I 2010 var der 9 tilfælde (12%), hvor dødsårsagen ikke kunne afgøres. I metodekapitlet vises eksempler på druknedødsfald, hvor dødsårsagen er ubestemt.

4. FATALE DRUKNEULYKKER I DANMARK 2001-2010

4.1 OMFANG, UDVIKLING OG OMSTÆNDIGHEDER

I perioden 2001-2010 døde 670 personer ved en drukneulykke i Danmark. De 45-64 årige havde den højeste forekomst af drukneulykker i perioden, mens børn 0-14 år havde den laveste. I perioden ses en faldende tendens i antallet af fatale drukneulykker for de 15-34 årige, mens forekomsten blandt de 45-64 årige var mere konstant. Blandt børn under 15 år har forekomsten i hele perioden konstant været lav, mellem 0 og 6 dødsfald årligt (tabel 6).

I 2010 var der tre druknedøde under 25 år, hvilket er det laveste antal for denne aldersgruppe i perioden. Omvendt var andelen af druknedøde over 75 år i 2010 historisk høj – ældre over 75 år udgjorde således en fjerdedel af alle fatale druknedødsfald i 2010 (tabel 6).

Tabel 6: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på aldersgrupper og år

Alder	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	I alt
0-4	3	1	0	3	2	0	0	2	0	2	13
5-14	2	4	2	3	2	6	3	4	0	0	26
15-24	10	5	4	10	5	6	5	5	4	1	55
25-34	10	4	7	2	7	2	1	4	3	2	42
35-44	8	11	8	9	3	6	10	3	9	3	70
45-54	16	14	15	8	19	15	20	12	12	12	143
55-64	15	13	16	13	18	19	17	13	17	9	150
65-74	6	6	10	8	8	12	6	14	14	7	91
75+	6	9	14	5	7	4	7	5	3	12	72
Uoplyst	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	8
I alt	76	67	76	61	71	70	69	62	70	48	670

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Stedkategorier

Vi anvender ni forskellige kategorier (koder) til at angive stedet for drukneulykken samt en kode for uoplyst. Ligesom som aktivitetskoderne tager stedkoderne sit afsæt i kodningen anvendt af Steensberg (3). Dog er kategorierne 'vandløb' samt 'bro' tilføjet for at øge præcisionen af stedangivelse, og fordi begge kategorier indeholder et forholdsmæssigt stort antal druknedødsfald. Variablen har følgende kategorier:

- Åbent hav/fjord
- Havn
- Sø
- Kyst (herunder strand)
- Inden- og udendørs bassin
- Badekar
- Bro
- Vandløb
- Andet
- Uoplyst

Stedkategorien betegner det sted afdøde drukner. Eksempel: Hvis en person kæntrer med et skib på havet, angives stedet som 'åbent hav', mens stedkoden angives som 'kyst', hvis vedkommende er gået ud i havet fra stranden. Skelnen mellem om ulykken er sket på åbent hav eller ved kysten vil ofte være baseret på et skøn, på baggrund af de tilgængelige oplysninger. Fx vil en ulykke, der sker om bord på en båd i havnen eller under ud- og indsejling i havn blive registeret som 'Havn', mens når båden har forladt havnen vil stedet blive betegnet som åbent hav. Stedkoden 'havn' anvendes også hvis den druknede faldt i vandet fra kajen eller fra et andet sted på havneområdet, herunder et skib i havn. Stedkategorien 'vandløb' dækker over såvel naturlige åer, gravede vandkanaler, grøftekanter med vand og lign. I kategorien 'andet' er bl.a. indeholdt stederne: Is på vand, have (herunder have- eller fiskebassin og lignende), grusgrav, landbrugsareal, mergelgrav, mosehul, våge og vandbrønd m.fl.

Ved visse omstændigheder kan det være svært at afklare ulykkesstedet, fx i de tilfælde hvor personen findes drivende i vand/ved kyst, og det ikke kan bestemmes, om afdøde fx er faldet overbord fra et skib ude på havet eller er faldet i havnen.

4.2 STED FOR DRUKNEULYKKEN

I perioden 2001-2010 skete hovedparten (68%) af de fatale drukneulykker i enten åbent hav/fjord, havne eller ved kysten (tabel 7). For mænd skete de fleste drukneulykker på åbent hav/fjord og i havneområder, mens de hyppigste steder for kvinder var ved de danske kyster og i åbent hav (tabel 8). Aldersmæssigt var det især personer i alderen 45-64 år, som var ofre for drukneulykker på åbent hav/fjord og i havne. Drukneulykker ved de danske kyster var hyppigst i aldersgruppen over 45 år, mens det for ulykker i pool og svømmehal var børn og unge op til 20 år, som udgjorde hovedparten af de druknedøde.

2010 skiller sig markant ud fra resten af perioden, idet der blot skete 5 fatale druknedødsfald på åbent hav/fjord mod 28 året før og i gennemsnit 17 druknedødsfald årligt i perioden. På trods af det exceptionelt lave antal fatale drukneulykker i 2010 skete der dette år hele 11 druknedødsfald i vandløb (åer, damme, kanaler o.a.), hvilket er det højeste antal i hele perioden. Disse ulykker beskrives senere i kapitlet. Derudover skete der 7 dødsfald andre steder (bl.a. havebassin, aneddam, branddam, brønd).

Åbent hav

De fleste fatale drukneulykker på åbent hav skete i perioden 2001-2010 i forbindelse med aktiviteten fritidssejlsads (72% af alle drukneulykker på åbent hav). Disse ulykker beskrives separat sammen med drukneulykker som følge af færdsel på havn og badning senere i kapitlet. Der skete en del ulykker på åbent hav under arbejdsrelateret fiskeri (16%).

Tabel 7: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på sted og år

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	I alt
Åbent hav, fjord	26	19	13	20	14	13	21	14	28	5	173
Havn	19	14	18	16	22	23	12	11	17	10	162
Sø	4	7	10	3	5	5	5	7	3	5	54
Kyst	8	13	12	8	16	16	12	19	11	8	123
Pool/svømmehal/havnebassin	2	3	5	2	4	0	1	3	0	0	20
Badekar	2	1	1	3	1	1	1	1	2	0	13
Bro	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	4
Vandløb	9	3	8	4	5	6	6	3	7	11	62
Andet	3	3	6	4	3	6	4	2	2	7	40
Ukendt	2	3	2	1	1	0	6	2	0	2	19
I alt	76	67	76	61	71	70	69	62	70	48	670

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Tabel 8: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på sted og køn

	Mænd	Kvinder	I alt	%
Åbent hav, fjord	162	11	173	26%
Havn	152	10	162	24%
Sø	37	17	54	8%
Kyst	96	27	123	18%
Pool/svømmehal/havnebassin	16	4	20	3%
Badekar	8	5	13	2%
Bro	4	0	4	1%
Vandløb	52	10	62	9%
Andet	32	8	40	6%
Ukendt	15	4	19	3%
I alt	574	96	670	100%

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Havne

De fleste fatale drukneulykker i havne skete under færdsel på havn eller båd liggende i havn eller på vej ind eller ud af havn (112, svarende til 69%), en mindre del skete ved kørsel i havnebassinet med bil, cykel, knallert (16, svarende til 10%) og ved badning/dykning i havn (4, svarende til 2,5%)

Kysterne

De fleste fatale drukneulykker ved kysterne skete i forbindelse med badning (68%), disse omtales senere i kapitlet. En mindre del skete i forbindelse med fritidsfiskeri fra land 9%, og for en stor dels vedkommende kendte man ikke til aktiviteten, der gik forud for drukneulykken (18%).

Vandløb, kanal

I perioden 2001-2010 skete der 62 fatale drukneulykker i vandløb. I langt de fleste tilfælde ved man ikke, hvorfor de omkomne havnede i vandløbene og druknede (40, svarende til 65%). Den hyppigste kendte årsag var u hensigtsmæssig kørsel, der endte i vandløb (ni i bil, to på cykel).

Eksempler på drukneulykker i vandløb i 2010

- Fundet i vandløb nær hjem. Cykel stillet ikke langt derfra.
- Fundet liggende i å. Dement, klarede sig selv med hjemmehjælp.
- Lig fundet i åen. Subsistensløs, uden fast bopæl
- Fundet død i å. Fundet i afvandingskanal, støvler sad fast i mudder.
- Fundet i kanalen af dykker. Havde antagelig været på værtshus
- Fundet i bil, havnet på taget i kanal tæt på vejsving - sneglat. Taget kraftig hjerte-medicin
- Forladt sit hjem i konfus tilstand. 2 dage senere fundet død i kanten af å.

4.3 AKTIVITET FØR DRUKNEULYKKEN

I det følgende beskrives de aktiviteter, der gik forud for drukneulykkerne, i det omfang de var kendt. Men der har ofte ikke været nogen vidner eller andre til stede (51% af drukneulykkesdødsfaldene i perioden 2001-2010 skete uden vidner), hvilket gør det svært at bestemme den forudgående aktivitet (21% er registreret med uoplyst aktivitet).

Fatale drukneulykker skete først og fremmest ved fritidsaktiviteter i båd (21%), badning eller svømning (18%) og færdsel på havn (17%). Tilsammen udgjorde disse tre aktiviteter 56% af alle drukneulykker og 70% af de drukneulykker, hvor den forudgående aktivitet var kendt. Derudover druknede 4% i forbindelse med arbejdsrelateret fiskeri, og 4% druknede som følge af trafikulykker. Af de 29 trafikrelaterede drukneulykker skete de fleste i bil (24), oftest ved at køre i havnen, i en å eller sø. Fire ulykker skete på cykel og en på knallert. I halvdelen af de trafikrelaterede drukneulykker fremgår det, at den afdøde var påvirket af alkohol.

Kategorien "andre aktiviteter" dækker over mange forskellige aktiviteter, herunder gåtur ved å, sø o.a., påstigning af båd (ikke i havn), surfing, aktivitet på is, køretøjsulykker med traktor og anden maskine, faldet i mose, hundeluftning ved strand og færdsel på bro.

Ud af de 119 drukneulykker i perioden, som skyldtes badning/svømning, skete 17% for børn mellem 5 og 14 år, mens 69% skete for personer over 45 år. For fritidsulykker med båd og ulykker forbundet med færdsel på havn var det specielt aldersgruppen 45-64 år, som var udsat, med 53% af ulykkerne (tabel 9).

For kvinder var badning/svømning den hyppigste aktivitet forbundet med en drukneulykke, mens fritidsaktiviteter i båd var den hyppigste aktivitet for mænd. Der var dog flere mænd end kvinder, der druknede under badning/svømning, og mænd var generelt mere udsatte for drukneulykker inden for alle aktiviteter. Derudover er det værd at bemærke, at for 29 (35%) af drukneulykkerne hos kvinder kender vi ikke til den aktivitet, som gik forud for drukneulykken (tabel 10). Ved disse drukneulykker fremgår det ofte af dødsattesterne, at kvinden havde et alkoholmisbrug, var dement, led af depression, havde været eller var syg/afkræftet eller havde indtaget alkohol. For mænd med aktivitetskategorien uoplyst (101 eller 18%) var billedet næsten det samme: Mange var påvirkede af alkohol og havde været på værtshus eller til fest, der var en del med demens eller tendens til at være konfuse, tre havde epilepsi og tre var udviklingshæmmede.

Alkohol var en væsentlig faktor i forbindelse med drukneulykkerne, idet der i 167 tilfælde (25%) var oplysninger om, at den druknede havde drukket alkohol.

Aktivitetskategorier

Aktivitetskategorierne beskriver hvad afdøde beskæftigede sig med, da ulykken skete. Kategorierne for aktivitet er:

- Badning/svømning
- Bad i badekar
- Båd - fritidsaktivitet (eksklusiv drukning i havn)
- Arbejdsrelateret fiskeri
- Dykning
- Fritidsfiskeri fra land
- Trafik, fx kørt i bil i havnen
- Færdsel på havn (eksklusiv trafikrelateret drukning)
- Andre aktiviteter
- Uoplyst aktivitet

Badning/svømning indeholder alle former for leg, badning og svømning i såvel åbent (hav, sø, å) og lukket vand (bassin, grusgrav). 'Fritidsaktiviteter i båd' inkluderer alene aktiviteter med båd på åbent vand, herunder hav, sø og flod, og inkluderer altså ikke aktiviteter, hvor båden ligger i havn. Ulykker kodet som 'arbejdsrelateret fiskeri' finder alle sted i arbejdstiden, og en sømand som fisker i fritiden og forulykker kodes således som fritidsaktivitet med båd. Trafikkoden anvendes alene, når der er tale om trafikulykker på offentlig vej (eksempelvis bil som kører i havnen). En traktor forulykket i mergelgrav inkluderes således ikke i denne kategori, men i kategorien 'andre aktiviteter'. Kategorien færdsel på havn betegner alle de dødsfald, hvor afdøde har gået eller stået på havnen, enten på kaj eller på skib, og er faldet i vandet.

Tabel 9: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på aktivitet og aldersgrupper

	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	Uoplyst	Total	%
Badning, svømning	0	20	7	7	10	24	20	18	13	0	119	18%
Bad i badekar	3	0	0	0	1	4	2	1	2	0	13	2%
Båd, fritidsaktivitet	0	0	7	9	19	32	44	25	6	1	143	21%
Arbejdsrelateret fiskeri	0	0	2	3	5	6	4	2	0	7	29	4%
Dykning	0	0	2	3	3	4	1	0	0	0	13	2%
Fritidsfiskeri fra land	0	0	0	0	1	4	6	5	0	0	16	2%
Trafik	0	0	8	3	5	4	5	2	2	0	29	4%
Færdsel på havn	0	0	11	7	9	25	37	16	7	0	112	17%
Andre aktiviteter	8	2	4	5	8	14	10	6	4	0	61	9%
Uoplyst	2	4	14	5	9	26	21	16	38	0	135	20%
I alt	13	26	55	42	70	143	150	91	72	8	670	100%

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Tabel 10: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på aktivitet og køn

	Mænd	Kvinder	I alt
Badning, svømning	92	27	119
Bad i badekar	8	5	13
Båd, fritidsaktivitet	136	7	143
Arbejdsrelateret fiskeri	29	0	29
Dykning	11	2	13
Fritidsfiskeri fra land	16	0	16
Trafik	25	4	29
Færdsel på havn	104	8	112
Andre aktiviteter	52	9	61
Uoplyst	101	34	135
I alt	574	96	670

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

I tabel 11 præsenteres udviklingen i antallet af drukneulykker inden for hver aktivitet. Inden for hver enkelt kategori kan der fra år til år være en del variation, da det er forholdsvis små tal, og der kan derfor være tale om tilfældige udsving.

Tabel 11: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på aktivitet og år

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	I alt
Badning, svømning	12	14	16	10	13	15	9	15	9	6	119
Bad i badekar	2	1	1	3	1	1	1	1	2	0	13
Båd, fritidsaktivitet	20	17	9	15	15	12	15	14	20	6	143
Arbejdsrelateret fiskeri	5	1	6	3	1	2	0	2	8	1	29
Dykning	4	1	1	1	0	1	4	0	0	1	13
Fritidsfiskeri fra land	0	1	1	2	2	1	3	1	3	2	16
Trafik	4	2	2	4	3	2	4	3	4	1	29
Færdsel på havn	15	11	11	10	18	18	5	4	14	6	112
Andre aktiviteter	9	5	8	5	3	5	10	6	2	8	61
Uoplyst	5	14	21	8	15	13	18	16	8	17	135
I alt	76	67	76	61	71	70	69	62	70	48	670

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

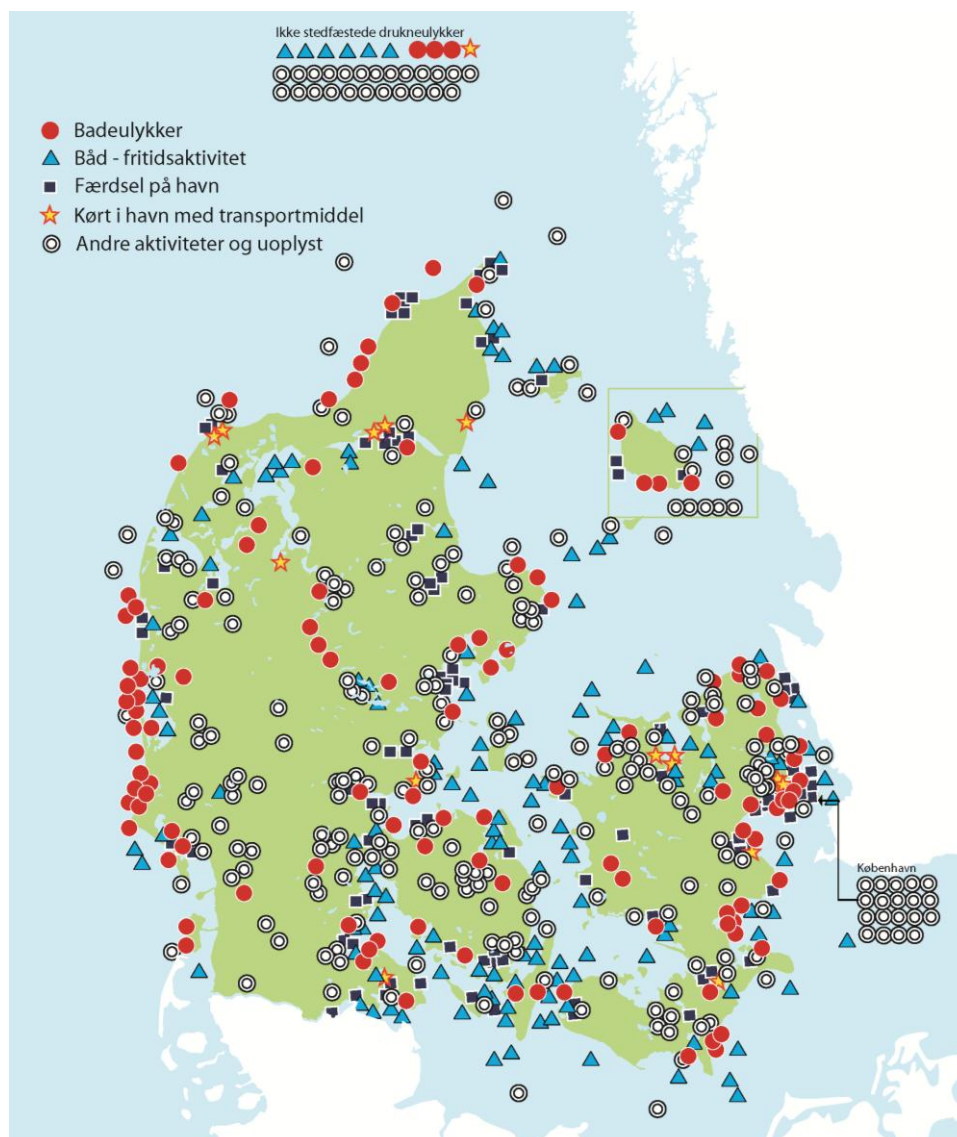
2010 skiller sig ud fra resten af perioden ved at have det laveste antal druknedøde ved badning (6 døde) og under fritidsaktivitet i båd (6 døde); derudover lå også aktiviteten færdsel på havn lavt (6 døde). Samtidig var der i 2010 en relativt stor andel af de omkomne, hvor aktiviteten var uoplyst i 2010 (17, svarende til 36%), heraf var de fleste druknet i vandløb. Endelig var otte personer druknet i forbindelse med andre aktiviteter: To 1-årige druknede i hhv. andedam og hoveddam (begge var delvist indhegnede), to voksne personer druknede i brønde under rengøring/reparationsarbejde, og en person druknede under kajaksejls (tabel 11).

Tabel 12: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på aktivitet og måned for ulykke

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	I alt
Badning, svømning	0	0	1	1	6	16	44	37	6	4	3	1	119
Bad i badekar	2	1	0	0	0	0	2	4	0	0	2	2	13
Båd, fritidsaktivitet	7	0	5	11	15	27	19	21	12	18	1	7	143
Arbejdsrelateret fiskeri	2	7	0	6	2	1	2	0	1	4	1	3	29
Dykning	0	0	0	0	1	2	3	5	1	0	1	0	13
Fritidsfiskeri fra land	0	1	4	5	3	0	1	0	0	1	0	1	16
Trafik	4	5	4	3	0	1	3	0	1	2	4	2	29
Færdsel på havn	7	3	10	11	13	13	9	9	10	8	10	9	112
Andre aktiviteter	7	5	3	5	7	6	4	10	3	5	2	4	61
Uoplyst	10	17	13	10	7	10	12	16	11	6	10	13	135
I alt	39	39	40	52	54	76	99	102	45	48	34	42	670
Procentfordeling	6%	6%	6%	8%	8%	11%	15%	15%	7%	7%	5%	6%	100%

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Figur 5: Kort over fatale drukneulykker i Danmark 2001-2010, opdelt på udvalgte aktiviteter

Kortet viser dødsfald blandt personer med fast bopæl i Danmark samt udlændinge druknet i Danmark

Af kortet (figur 5) fremgår det, hvor druknedødsfaldene i perioden 2001-2010 har fundet sted i Danmark. Symbolerne illustrerer udvalgte aktiviteter, der gik forud for drukneulykken. I kategorien 'andre aktiviteter' indgår bl.a. drukneulykker i badekar, havedamme, dykkerulykker, drukning i forbindelse med erhvervsfiskeri m.v. Kortet giver et grafisk overblik over, hvor der er tendens til "sorte pletter", dvs. hvor ulykkerne klumper sig sammen rent geografisk. Overordnet set er drukneulykkerne i perioden spredt godt ud over hele landkortet, naturligvis med en overhyppighed ved kysterne/ud for kysten. Dog ser det ud til, at der er en overhyppighed af fatale drukneulykker under fritidssejlad i båd i farvandene omkring Fyn og Langeland. Badeulykkerne har endvidere en tendens til klumpe sig sammen langs Vesterhavskysten og Sjællands østkyst.

I de tre følgende afsnit vil de tre hovedgrupper af aktiviteter forbundet med drukneulykker blive analyseret nærmere: Badeulykker, fritidsaktiviteter med båd og færdsel på havn.

4.4 BADEULYKKER

Antallet af fatale badeulykker lå på mellem 6 og 15 årligt i perioden 2001-2010. I alt druknede 119 personer i forbindelse med badning/svømning i svømmebassin, ved kysten, i sø eller andet vandhul. Hvert femte drukneoffer i forbindelse med badning var under 18 år (22, svarende til 18%), mens voksne over 45 år udgjorde over halvdelen (75, svarende til 63%). Kønsfordelingen ved de fatale badeulykker var mindre skæv end ved andre aktiviteter (bortset fra fatale drukneulykker i badekar og dem med uoplyst aktivitet) – mænd udgjorde således 77% af de druknede og kvinder 23%. Langt de fleste badeulykker skete ved kysten (69%), hovedsageligt i juli og august, en mindre del skete ved badning/svømning i indendørs/udendørs bassiner (12%) og i søer (8%). 36% af alle fatale badeulykker i perioden var blandt udlændinge (primært ved kysten).

I perioden skete der 20 fatale drukneulykker i inden- og udendørs bassin inkl. havnebade, heraf var de 14 relateret til aktiviteten badning/svømning. I såvel 2009 som 2010 druknede ingen personer i svømmebassiner og havnebade i Danmark.

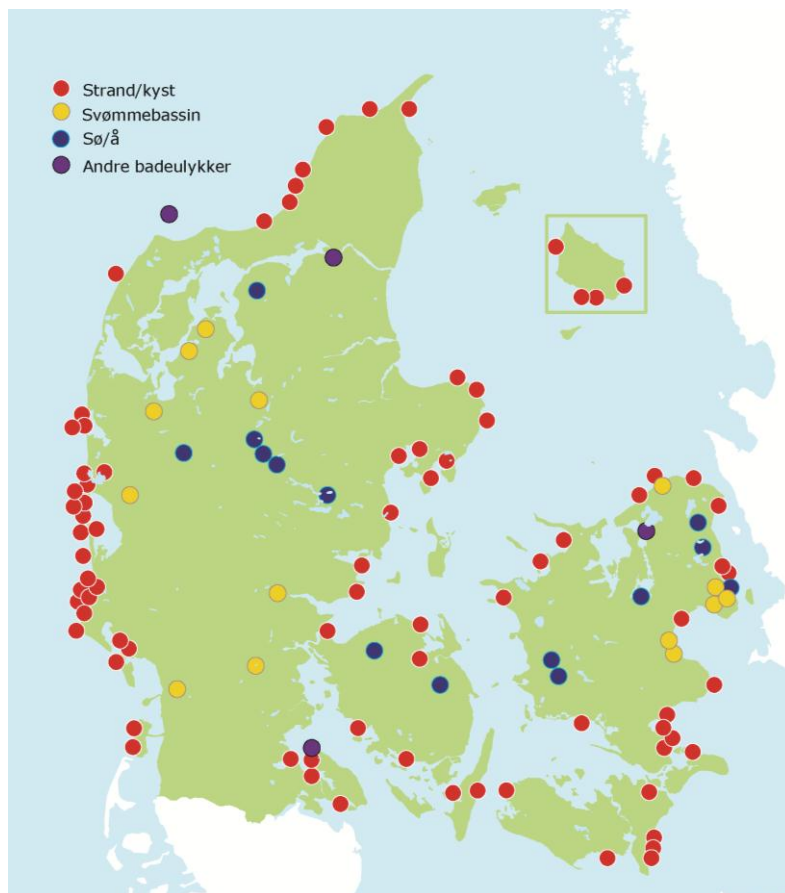
I 2010 skete der seks fatale badeulykker, hvilket er det laveste antal i hele tiåret. To var udlændinge, den ene druknede i Vesterhavet den anden i Østersøen ved Bornholm. Fire personer med bopæl i Danmark døde ved badning fra strande (Hellerup, Aabenraa og Nysted (Lolland)) og en ved badning i en sø ved Roskilde.

Tabel 13: Fatale badeulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på sted og måned for ulykke

	Mar	Apr.	Maj	Jun	Jul	Aug.	Sep.	Okt.	Nov	Dec	I alt
Åbent hav/fjord	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
Havn	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2
Sø	0	0	0	4	2	4	0	0	0	0	10
Kyst	0	0	2	6	39	27	4	4	1	0	83
Inden- og udendørs bassin	1	1	3	2	1	4	0	0	1	1	14
Vandløb	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	2
Andet	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2
Ukendt	0	0	0	2	1	0	1	0	0	0	4
I alt	1	1	6	16	44	37	6	4	3	1	119
Procentfordeling	1%	1%	5%	13%	37%	31%	5%	3%	3%	1%	100

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Figur 6: Kort over fatale badeulykker i Danmark 2001-2010

Kortet viser dødsfald pga. badeulykker blandt personer med fast bopæl i Danmark samt udlændinge druknet i Danmark. Tre badeulykker kunne ikke stedfæstes og fremgår derfor ikke på kortet.

Figur 6 viser et kort med omtrentlig stedangivelse for fatale badeulykker i Danmark. Kortet illustrerer, at drukning i forbindelse med badning fandt sted i hele Danmark, dog særligt ved den jyske vestkyst.

I 13 ud af de 113 badeulykker ved vi, at den forulykkede var beruset på ulykkestidspunktet. Da 22 af badeulykkerne skete for børn, betyder dette, at mindst 14% af alle badeulykker for voksne involverede alkohol.

Figur 7: Kort over udlændinges fatale badeulykker i Danmark 2001-2010

Kortet viser dødsfald pga. badeulykker blandt udlændinge druknet i Danmark. En badeulykke kunne ikke stedfæstes og fremgår derfor ikke på kortet

Druknestatistikken, som blev udgivet i 2010 (1), viste, at udlændinges drukneulykker i høj grad er koncentreret ved den jyske vestkyst. I figur 7 vises stedangivelser for udlændinges badeulykker, inkl. drukneulykker ved kysten, indendørs og udendørs bassiner samt søer/øer mv. i perioden 2001-2010. Mønsteret for badeulykker ved kysten er fortsat det samme med en stærk koncentration ved Vestkysten. Det er dog også værd at bemærke, at tre ud af de i alt fire fatale badeulykker, der er sket ved Bornholms kyst, har involveret udlændinge.

4.5 FATALE DRUKNEULYKKER RELATERET TIL FRITIDS AKTIVITETER I BÅD

I alt skete der 143 fatale drukneulykker i forbindelse med fritidsaktiviteter i båd i perioden 2001-2010. Af disse skete 127 på åbent hav eller i fjorde (89%), ni i havneområde (6%) og seks i sø eller vandløb (4%).

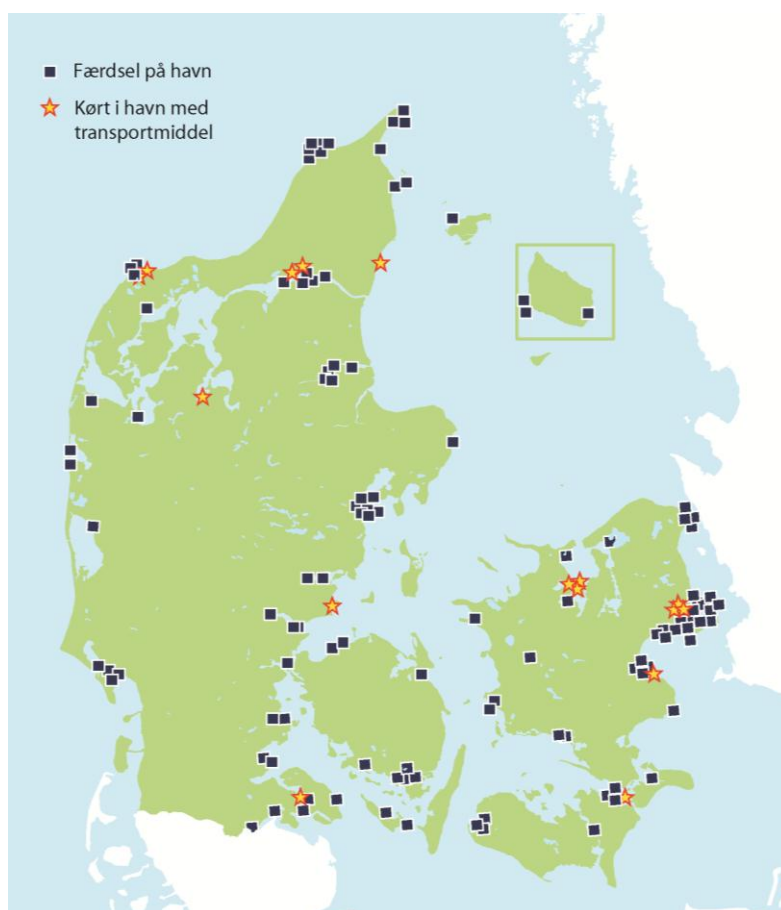
Alle druknede var over 18 år, hovedparten var mellem 35-69 år (79%), og langt størstedelen var mænd (95%). Knap en tredjedel var beskrevet som lystfiskeri/jagt (30%) – heraf skete 4 fra skydepram, men langt de fleste var sejlet ud i små joller for at fiske eller røgte garn/ruser. De fleste ulykker skete dog i forbindelse med almindelig fritidssejlad (71, svarende til 50%). Endvidere var ni personer sejlet ud i kajak og tre i kano.

I 13 ud af de 143 drukneulykker (9%) var det oplyst, at afdøde bar en redningsvest. I 43 tilfælde (30%) blev genoplivning forsøgt. Der var oplysninger om, at den druknede kan have været alkoholpåvirket i 24 (17%) af disse drukneulykker.

Mange ulykker skete ved, at sejlerne faldt overbord, bl.a. som følge af hård sø, kastevinde, ved start af motor eller ved, at båden kæntrede eller tog vand og sank. De udløsende årsager til disse hændelser var dog ofte ukendte.

4.6 FATALE DRUKNEULYKKER RELATERET TIL FÆRDSSEL I HAVN

Figur 8: Kort over fatale drukneulykker i forbindelse med færdsel på havn i Danmark 2001-2010

Kortet viser dødsfald blandt personer med fast bopæl i Danmark samt udlændinge druknet i Danmark.

Figur 8 viser et kort med stedangivelse for fatale drukneulykker i Danmark for hhv. færdsel på havn og trafikrelaterede druknedødsfald i havne.

I alt druknede 112 personer i forbindelse med færdsel på havne i Danmark i perioden 2001-2010, en var 16 år, to var 17 år og resten voksne personer over 18 år. Langt hovedparten var mænd (104, svarende til 93%), og oftest var den druknede mellem 50 og 64 år (54, svarende til 48%). Kun 16% af ulykkerne blev overværet af andre, mens de fleste ulykker ofte først blev opdaget ved, at afdøde var savnet dagen efter af pårørende/arbejdspladsen eller blev fundet liggende livløs i havnebassinet. Som følge heraf blev genoplivning kun forsøgt i 19% af tilfældene.

Af dødsattester og redningsrapporter fremgår det, at 10 personer var faldet i havnen under på- eller afstigning af båd, ni personer faldt i havnebassinet fra bådebro/havnemole, kaj eller lignende, mens fire faldt over bord fra deres båd. Karakteristisk for denne gruppe af ulykker er den hyppige tilstedeværelse af alkohol. I 60% af drukneulykkerne vides afdøde at have været påvirket på ulykkestidspunktet. Derudover blev yderligere 11 personer beskrevet som alkoholmisbrugere, men det vides ikke, om de på ulykkestidspunktet var berusede.

HVOR SKER HAVNEULYKKERNE?

Nedenfor er angivet hvilke byer og havne ulykkerne skete i.

- **Åbybro** (1): Gjørl havn
- **Aalborg** (3): Nørresundby sejlklub, havnebassin ved Limfjordsværftet, Havneindløbet
- **Bogense** (2): Bogense havn, Bogense marina
- **Bornholm** (1): Nexø havn
- **Bov** (1): Kollund Lillestrand, Krusaa
- **Brøndby** (1): Vandet v. kajplads L, Brøndby Havn
- **Børkop** (2): Brejning havn
- **Esbjerg** (2): Fiskerihavnen, Kullerkaj, havnebassin
- **Fåborg** (1): Fåborg havn
- **Fanø** (1): Nordby havn
- **Frederikshavn** (3): Nordre Kaj 47, Aalbæk havn, søsportshavn
- **Frederiksværk** (1): Stålværkshavnen
- **Grenaa** (1): Grenaa kaj
- **Gråsten** (1): Marinaen, Gråsten havn
- **Haderslev** (2): Haderslev havn
- **Hadsund** (1): Fiskerihavnen
- **Hanstholm** (1): Havnebassinet v. Jollegade
- **Hals** (1): Hals havn
- **Helsingør** (4): Helsingør Nordhavn (3), Helsingør lystbådehavn
- **Hirtshals** (6): Hirtshals havn
- **Holbæk** (1): Holbæk havn
- **Horsens** (2): Lystbådehavnen, Horsens havn
- **Hvidovre** (1): Hvidovre havn
- **Ishøj** (1): Ishøj havn
- **Kalundborg** (1): Færgelejet ved samsøfærgeren
- **Kerteminde** (1): Søndre havnekaj
- **Korsør** (2): Korsør havn, fæstningskajen
- **København** (12): Langebro, Nyhavnskanal ved Nyhavn 8, Christianshavn (2), havnen sejlklubvej 16, Trangraven ved Prinsessegade 89, Nyhavnskanal ved Nyhavn 71, Laurtrupskaj, Langelinie lystbådehavn, havnebassin ved husbåd, havnebassin
- **Køge** (4): Køge havn
- **Lemvig** (1): Lemvig havn
- **Læsø** (1): Havnebassin, Vesterø havn
- **Mariager** (1): Mariager havn
- **Marstal** (1): Marstal havn
- **Middelfart** (1): Lillebælt ved Gl. Strandvej 27
- **Nakskov** (3): Nakskov havn
- **Nykøbing F** (1): Nykøbing F. havn ved Sam Tank
- **Nykøbing-Rørvig** (1): Nykøbing Sjællands lystbådehavn
- **Næstved** (2): Næstved havn
- **Randers** (3): Motorbådshavnen, Havnebassinet u.f. bådvænget 14, Å-udløbet v. lystbådehavnen, Bådevænget 3
- **Ringkøbing** (1): Ringkøbing havn
- **Rødekro** (2): Kalvø lystbådehavn, Kalvø bådelaug, bro B-10
- **Rønne** (2): Rønne havn, yderste mole Rønne havn
- **Skagen** (3): Skagen havn
- **Stege** (1): Stege havn
- **Stevns** (1): Rødvig havn
- **Struer** (1): Struer industrihavn
- **Stubbekøbing** (1): Havnebassinet østre havn,
- **Svendborg** (4): Svendborg havn (2), Svendborg lystbådehavn (2)
- **Sønderborg** (3): Sønderborg lystbådehavn, Sønderborg havn, Færgelejet Fynshavn
- **Thisted** (2): Hanstholm havn, Vildsund havn
- **Tårnby** (2): Kastrup lystbådehavn, Kastrup marina
- **Ulfborg-Vemb** (2): Thorsminde havn
- **Vallensbæk** (1): Vallensbæk havn
- **Vejle** (1): Vejle havn
- **Vordingborg** (2): Sydhavn, havn
- **Ærø** (1): Ærøskøbing havn
- **Århus** (7): Århus havn kaj 27, kaj 85 i containerhavn, ved Nordhavns-gade 16, Marselisborg lystbådehavn, ved Fiskerivej, Århus havn v. Borneovej, ved pier 2
- Uoplyst (3)

4.7 FATALE DRUKNEULYKKER MED ØVRIGE AKTIVITETER

Udover de tre omtalte kategorier badeulykker, fritidsaktivitet i båd og færdsel på havn samt de uoplyste skete der 161 drukneulykkesdødsfald i forbindelse med andre aktiviteter, herunder arbejdsrelateret fiskeri, dykning, fritidsfiskeri fra land, kørsel med transportmiddel i havn eller vandløb og ophold i badekar samt andre former for aktiviteter. Herunder beskrives disse druknedødsfald kort.

Dykning: 13 personer i alderen 22-59 døde i forbindelse med dykning i Danmark i perioden 2001-2010. To personer fik hjerteproblemer, to fik andre helbredsproblemer i forbindelse med dykningen, fire personer blev væk fra eller mistede kontakt med deres makker(e) under dykket – herunder var to fastklemt mellem store sten og skibsvrag. I tre af tilfældene er det anført, at der var problemer med dykkerflasken/ilten.

Arbejdsrelateret fiskeri: 29 personer i alderen 21-71 døde under arbejdsrelateret fiskeri i danske farvande i 2001-2010. 20 var om bord på en fiskekutter/trawler, to fiskede fra mindre både, en person befandt sig på skydepram og en person på et tankskib. Som årsager til ulykkerne er bl.a. angivet, at kutterne forliste/sank (11), personer faldt over bord (9), kæntring (5), kollision med andet fartøj (2), overrisning (1). Alle de druknede var mænd.

Fritidsfiskeri fra land: 16 mænd i alderen 41-70 druknede og døde i forbindelse med fritidsfiskeri fra land. Tre angives at have stangfisket, tre at have bjerget ruser eller røgtet garn. 11 af de 16 blev fundet iført waders. Syv personer havde helbredsproblemer/kroniske lidelser, der kan have haft betydning (dårligt hjerte, forhøjet blodtryk, gammelmandssukkersyge, alkoholmisbrug, epilepsi, hypertension, psykisk lidelse). Der er en del enslydende beskrivelser særligt for ældre og helbredsbelastede, at de er faldet i vandet med waders på og ikke har kunnet komme på benene igen.

Badekar: 13 personer døde i forbindelse med ophold i badekar. Tre var børn, to helt små børn under et år og en treårig. Alle tre børn druknede i forbindelse med, at deres forældre efterlod dem alene et øjeblik. De øvrige personer var mellem 44-78 år. To fik et ildebefindende og druknede, tre personer havde et kendt alkoholmisbrug. De fleste druknede var alene, da hændelsen skete, og nogle blev først fundet mange dage senere.

Trafik: 29 personer druknede efter at være kørt i havn, sø eller vandløb med et køretøj. Fire var på cykel, en på knallert, mens de øvrige 24 forulykkede i bil. Druknedødsfaldene skete i havn (16), vandløb (11), sø (1) og andet (1). 14 af de 29 var alkoholpåvirkede, da de kørte galt. Årsagerne til ulykkerne i havnene var hovedsagelig, at bilisterne kørte direkte ud over kajkanten/i havnebassinet (11), eller bakkede ud over kajkanten (1). Når bilerne havnede i åer og vandløb, var årsagen hovedsagelig mistet herredømme over bil/cykel, der resulterede i at de skred ud over vejkanterne og ned i vandløbet.

Andet: 61 personer druknede i forbindelse med andre former for aktiviteter. Her beskrives nogle af de hyppigst forekommende aktiviteter, som de omkomne var i gang med op til ulykken. En del omkom, fordi de faldt i vandet: Havebassin i private haver (4), ande/fiskedam (2), swimmingpool (3), gik igennem isen på sø (3), faldt ned fra bro (3), faldt i vandet under gåtur/hundeluftning/ravtur (7), faldt i vandet på vej hjem fra fest/værtshus (6). Herudover skete drukneulykkerne i forbindelse med windsurfing (3), arbejdsulykker i grus/mergelgrav – væltet med maskiner (2), rengøring af brønd (3) og swimmingpool (2). En del var desuden psykisk eller fysisk handicappede eller demente, der havde færdes alene og var druknet (7 dødsfald).

I den gule bokse er der vist eksempler på druknehændelser indenfor de beskrevne aktivitetskategorier.

Eksempler på druknedødsfald, med aktivitetskategorien 'Andet'

- Taget ud at dykke med kammerat på 2½-3 m dybt vand, 75 m fra land. Begge findes døde. Dykkerflasken er tom, har hverken ventil i munden eller dykkerbriller på.
- Var på natdyk med makker, men kom væk fra ham pga. kraftig strøm. Blev hørt kalde panisk på makkeren. Blev fundet kilet fast mellem nogle store sten i vandkanten nær dykkerstedet.
- Findes død ved strandkant viklet ind i reb i forbindelse med bjærgning af ruse. Var iført tunge waders
- Under stangfiskeri i waders forsvundet i vandet. Tilsyneladende væltet i waders. Kæreste ledte i ½ time. Fundet af helikopter på 50-70 cm vand. Nedkølet til 29 gr.
- Findes død liggende på maven i sit badekar, da der begyndte at løbe vand ned til underboen. Sidst set i live for 14 dage siden. Forrådneth.
- Fundet i badekar på bopæl. Er sandsynligvis faldet pga. ildebefindende og druknet i badekarret.
- Mistede herredømmet over bilen og kørte ud over kajen. Var alkoholpåvirket.
- I beruset tilstand gledet med cykel ned af skrænt og havnet i bæk, i hvilken han er druknet. Efterlyst i 10 dage.
- Fundet livløs i vandet. Var om natten taget på havet for at sætte garn med lille kutter (10 meter), sandsynligvis faldet bord i forbindelse med at trække garn ind. Dagen efter var skib uden personer observeret. I behandling for blodtryk.

4.8 FATALE DRUKNEULYKKER OPJORT PÅ KOMMUNER 2007-2010

Som noget nyt har vi opgjort i hvilke kommuner, de fatale drukneulykker er sket, for på den måde at belyse, hvor der kan være særlige risici for drukneulykker, som de kommunale myndigheder og andre skal være opmærksomme på. Perioden 2007-2010 er valgt pga. kommunereformens indførelse fra 2007, hvor mange kommuner blev slået sammen.

I tabel 14 vises således antallet af druknedødsfald i regioner og kommuner i perioden 2007-2010 opgjort på hhv. druknede danskere og udlændinge.

De fleste fatale drukneulykker skete i Region Syddanmark (57 døde) og Region Midtjylland (57 døde), efterfulgt af Region Sjælland (47 døde), Region Hovedstaden (44 døde) og til sidst Region Nordjylland (25 døde). For 19 druknedødsfald var oplysninger om kommune uoplyst.

Det, at nogle regioner og kommuner har flere fatale drukneulykker end andre kan bl.a. hænge sammen med, hvor meget kyststrækning der er, adgangen til havne, søer og andre former for vand, fx indendørs- og udendørs svømmebassiner, vandløb mv. Der vil også være stor forskel på hvor mange turister, der besøger de forskellige geografiske egne af Danmark, herunder også i fritidsbåde eller ved erhvervsrelateret sejlads i de danske farvande. Det er derfor ikke muligt direkte at sammenligne kommunerne med hinanden i forhold til hvor gode/dårlige de er til at forebygge drukneulykker, da udgangspunkterne er meget forskellige.

På den positive side kan fremhæves at der i 26 ud af de 98 kommuner ikke var personer som døde pga. drukning i løbet af de fire år (2007-2010) – heriblandt var 18 kommuner i Region Hovedstaden. Det er omvendt påfaldende, at der i alle Regions Syds kommuner er personer, der døde som følge af en drukneulykke i denne periode.

I det følgende vil vi se nærmere på hvilke typer af drukneulykker, der er tale om i nogle af de kommuner/regioner, der havde mange druknedødsfald:

Bornholm

Det fremgår, at Bornholm er kommunen med flest fatale drukneulykker af alle (15 døde) i perioden 2007-2010. Dette skyldes primært to ulykker med fiskekuttere, hvor syv udenlandske besætningsmedlemmer druknede. Derudover druknede to turister under badning og en under kajakroning, mens to danskere druknede, da de faldt i havnebassin.

Vesterhavskommunerne

Det er kendt, at badning i Vesterhavet næsten hvert år resulterer i druknedødsfald, ikke mindst blandt turister. Vesterhavskommunerne har derfor en særlig udfordring mht. at forebygge drukneulykker og oplyse om risici og forholdsregler ved badning langs kysten her. I Ringkøbing-Skjern skete der således 10 druknedødsfald i perioden, hvoraf syv var relateret til badning ved Vesterhavet (fem var turister). I Holstebro skete seks druknedødsfald, hvoraf 3 skete under badning. I Varde Kommune døde fem personer, herunder tre i forbindelse med badning ved Vesterhavet. I Lemvig og Thisted skete der ingen baderelaterede druknedødsfald i perioden. Vesterhavskommunerne gør allerede meget for at undgå de tragiske dødsfald – bl.a. ved information og oplysning til turister og fastboende, redningsposter ved strandene, livredderovervågede strande, afmærkninger, flagvarsling mm. og ved at tilskynde til badning på de steder, hvor det er sikrest at bade.

Storbykommuner

I de fem største kommuner i Danmark bor ca. 24% af hele Danmarks befolkning, til sammenligning skete blot 13% af de fatale druknedødsfald i disse fem kommuner i perioden 2007-2010.

I København døde 11 personer som følge af fatale drukneulykker og den er dermed kommunen med næstflest druknedødsfald. Dette er ikke overraskende, da København har langt den største befolkning, adskillige havne, badestrande og i det hele taget let adgang til vandet. Fem af de 11 drukneofre døde i havnebassiner, fire døde i vandløb – alle uden vidner,

en faldt i vandet fra en bro i det indre Købehavn og en faldt i vandet i Holmens kanal og druknede.

De ni druknedødsfald i Århus skete på meget forskellig vis. Tre personer druknede i havnebassinet – to havde drukket alkohol, den tredje var skizofren, og alle tre var faldet i, mens de var alene. To druknede under badetur, en i en sø, en i et vandløb og to under fritidssejlads.

I Odense døde tre personer i drukneulykker - en i mose, en i fjorden i et fiskerleje og en uoplyst – ingen druknede altså i Odense Å!

I Aalborg døde fem personer, to i forbindelse med fritidssejlads, begge sejlet ud af alene, to blev fundet i havnebassinet og var formentlig faldet i uden vidner, endelig omkom en person, da han kørte i havnen med sin bil.

I landets femtestørste kommune Esbjerg skete der blot to dødsfald pga. drukneulykker. Én person blev fundet i Ribe Å uden viden om, hvordan ulykken var sket, og en person blev fundet i havnebassinet og var formentlig gledet på en rampe og faldet i.

Norddjurs

Norddjurs Kommune havde tredje flest fatale drukneulykker i perioden, hvilket umiddelbart er noget overraskende i betragtning af, at kommunens indbyggertal ligger et stykke nede i den nederste halvdel. Druknedødsfaldene i kommunen skete som arbejdsrelateret fiskeri (to døde), Fritidssejlads (et dødsfald), dykning (et dødsfald), badeulykke (et dødsfald), kørt i havn med bil (et dødsfald), fritidsfiskeri – røgtede garn iført waders. Derudover findes to personer druknet i vandløb og en person drivende i havnebassinet – årsagerne hertil kendes ikke.

Aabenraa og Sønderborg

Det springer i øjnene, at Aabenraa og Sønderborg er blandt de kommuner, der har flest druknedødsfald, med hhv. syv og seks døde. Drukneulykkerne er meget forskellige og vidner om, at man skal arbejde på mange fronter for at forebygge drukning. I Aabenraa druknede syv personer i forbindelse med hhv. badning ved kysten, dykning, færdsel på havn, ophold i sø, fald i kanal ved dambrug (et dødsfald), fald i en branddam og drukning i en udgravning til kloakering, som stod under vand. I Sønderborg Kommune døde to i forbindelse med fritidssejlads i båd, to under færdsel på havn – begge i forbindelse med en julefrokost, og en person, der boede på båd i havnen, blev fundet i havnebassinet, en person druknede i forbindelse med stangfiskeri ude i vandet, væltet iført waders.

Sydhavsøerne (Sjælland)

Tilsammen skete der 18 druknedødsfald i de kommuner, som populært kaldes Sydhavsøerne, nemlig Lolland, Guldborgsund og Vordingborg. Seks druknedødsfald skete under fritidssejlads (tre i Lolland, to i Vordingborg og en i Guldborgsund Kommune), tre døde under badning (to i Lolland og en i Guldborgsund Kommune), tre blev fundet i havnen (to i Guldborgsund og en i Vordingborg – kørt i havn). En døde under dykning (Vordingborg). Derudover blev to personer fundet i vandet - en ud for kysten og en ved strandkanten (begge i Guldborgsund).

Tabel 14: Fatale drukneulykker 2007-2010 opgjort på kommune (ulykkessted)

Region Hovedst.	DK	UDL
København	10	1
Frederiksberg	0	0
Ballerup	0	0
Brøndby	1	0
Dragør	0	0
Gentofte	4	0
Gladsaxe	0	0
Glostrup	0	0
Herlev	1	0
Albertslund	0	0
Hvidovre	0	0
Høje Tåstrup	0	0
Lyngby-Tårnbæk	1	0
Rødovre	1	0
Ishøj	0	0
Tårnby	0	0
Vallensbæk	0	0
Furesø	0	0
Allerød	0	0
Fredensborg	1	1
Helsingør	0	0
Hillerød	0	0
Hørsholm	0	0
Rudersdal	0	0
Egedal	0	0
Frederikssund	3	0
Frederiksværk-Hundested	2	0
Gribskov	2	1
Bornholm	3	12
I alt	29	15

Region Sjælland	DK	UDL
Greve	1	0
Køge	5	0
Roskilde	3	0
Solrød	0	0
Odsherred	4	1
Holbæk	5	0
Faxe	1	0
Kalundborg	3	0
Ringsted	0	0
Slagelse	1	0
Stevns	2	0
Sorø	0	0
Lejre	1	0
Lolland	5	1
Næstved	2	0
Guldborgsund	6	1
Vordingborg	3	2
I alt	42	5

Region Midtjylland	DK	UDL
Horsens	1	0
Herning	0	0
Holstebro	6	0
Lemvig	1	0
Struer	1	0
Syddjurs	1	0
Norddjurs	10	0
Favrskov	2	0
Odder	0	0
Randers	5	0
Silkeborg	0	1
Samsø	2	0
Skanderborg	2	0
Århus	7	2
Ikast-Brande	1	0
Ringkøbing-Skjern	5	5
Hedensted	2	2
Viborg	0	0
Skive	1	0
I alt	47	10

Region Syddanm.	DK	UDL
Middelfart	2	0
Assens	1	0
Fåborg-Midtfyn	1	0
Kerteminde	1	0
Nyborg	1	0
Odense	3	0
Svendborg	2	2
Boğense	1	0
Langeland	1	2
Ærø	4	0
Haderslev	3	0
Billund	1	0
Sønderborg	5	1
Tønder	1	0
Esbjerg	1	1
Fanø	0	1
Varde	4	2
Vejen	1	1
Åbenrå	5	2
Fredericia	1	0
Kolding	1	3
Vejle	1	1
I alt	41	16

Region Nord.	DK	UDL
Morsø	1	0
Thisted	4	2
Brønderslev-Dronninglund	0	0
Frederikshavn	3	1
Vesthimmerland	1	0
Læsø	3	0
Rebild	0	0
Mariager Fjord	2	0
Jammerbugt (Åbybro)	0	0
Ålborg	5	0
Hjørring	3	0
I alt	22	3

* DK=danskere, UDL=udlændinge

4.9 ANDRE TIL STEDE PÅ ULYKKESTIDSPUNKTET

I de fleste tilfælde var der ikke andre til stede, da drukneulykken indtraf (53%). Dette gjaldt specielt ulykkerne i badekar (92%), færdsel på havn (78%) samt de ulykker, hvor aktiviteten, der gik forud for drukneulykken, var ukendt (79%). Omvendt var der ofte andre til stede ved badeulykkerne (61%) og ved ulykker relateret til fritidsaktiviteter med båd (52%) (tabel 15).

For badeulykkernes vedkommende blev 41 af de 73 hændelser, hvor der var andre til stede, set ske fra land/båd, mens 27 af hændelserne skete under badning med andre personer (heraf ni med familiemedlemmer). Fem af dødsfaldene skete under forsøg på at redde andre, der var kommet i nød i vandet.

Tabel 15: Andre til stede ved fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på aktivitet

	Alene	Andre til stede	Uoplyst	Total
Badning, svømning	26	73	20	119
Bad i badekar	12	1	0	13
Båd, fritidsaktivitet	60	75	8	143
Arbejdsrelateret fiskeri	7	9	13	29
Dykning	0	13	0	13
Fritidsfiskeri fra land	12	4	0	16
Trafik	16	11	2	29
Færdsel på havn	87	18	7	112
Andre aktiviteter	31	22	8	61
Uoplyst	106	2	27	135
I alt	357	228	85	670

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

4.10 BLEV GENOPLIVNING FØRSØGT?

I mange tilfælde blev genoplivning forsøgt i forbindelse med drukneulykken (30%), specielt efter badeulykker (60%). Nogle gange var der ikke andre til stede på ulykkestidspunktet, men genoplivning blev alligevel forsøgt, da afdøde først blev fundet (tabel 16).

Tabel 16: Genoplivning ved fatale drukneulykker 2001-2010, opdelt på aktivitet

	Genoplivning			Total
	Ja	Nej	Uoplyst	
Badning, svømning	71	14	34	119
Bad i badekar	5	3	5	13
Båd, fritidsaktivitet	42	45	56	143
Arbejdsrelateret fiskeri	3	10	16	29
Dykning	9	1	3	13
Fritidsfiskeri fra land	3	1	12	16
Trafik	7	6	16	29
Færdsel på havn	21	38	53	112
Andre aktiviteter	26	9	26	61
Uoplyst	12	40	83	135
I alt	199	167	304	670

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

4.11 BØRNS DRUKNEULYKKER

Børn betegner i denne rapport personer under 18 år. I alt døde 48 børn i perioden 2001-2010 som følge af en drukneulykke (tabel 17). I 2010 døde to børn som følge af drukning – begge var 1-årige børn, der omkom i private havedamme.

Bortset fra 2009 og 2010 har antallet af børns drukneulykker ligget på mellem 4-7 årligt i perioden (tabel 17). Aldersfordelingen af drukneulykker hos børn er vist i tabel 17. Der ses en klar aldersmæssig opdeling i aktiviteter forbundet med drukneulykker hos børn. De mindste børn på 0-4 år druknede oftest i badekar og i vandhuller nær hjemmet, såsom havebassiner og fiskedamme (indeholdt i kategorien 'andre aktiviteter' i tabel 18) og svømmebassiner. Børn i aldersgruppen 5-9 år druknede oftest i vandet ved kysten, i søer og svømmebassiner, og samme mønster ses for de 10-14 årige. For de ældste i aldersgruppen var der ikke registreret dødsfald ved badning ved kyst eller sø, derimod var der fire drukneulykker i havne, heraf en, hvor en bil kørte i havnen med et barn som passager. Som blandt de voksne var der store kønsforskelle i børneulykkerne, hvor drengene (83%) var langt mere udsatte end pigerne.

Tabel 17: Fatale drukneulykker blandt børn 0-17 årige i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på år og køn

	Dreng	Piger	I alt
2001	5	0	5
2002	6	1	7
2003	3	1	4
2004	3	3	6
2005	5	0	5
2006	5	2	7
2007	5	0	5
2008	6	0	6
2009	1	0	1
2010	1	1	2
I alt	40	8	48

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Tablet 18: Fatale drukneulykker blandt børn 0-17 årige i Danmark i perioden 2001-2010, opdelt på alder og aktivitet

Alder	Badning, svømning	Bad, badekar	Trafik	Færdsel på havn	Andre aktiviteter	Uoplyst	I alt
0	0	2	0	0	0	0	2
1-4	0	1	0	0	8	2	11
5-9	13	0	0	0	2	3	18
10-14	7	0	0	0	0	1	8
15-17	2	0	1	3	0	3	9
I alt	22	3	1	3	10	9	48

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

5. DRUKNEDØDSFALD BLANDT DANSKERE DRUKNET I DANMARK 1970-2010

I dette kapitel beskrives udviklingen i fatale drukneulykker over en periode på 40 år. Det officielle Dødsårsagsregister indeholder oplysninger om personer med fast bopæl i Danmark, som er døde i Danmark. Derfor indgår udlændinge (dvs. fx turister, fiskere og sejlere) ikke i datamaterialet i dette kapitel.

5.1 OMFANG

I alt døde 7.483 danskere i perioden 1970-2010 ved drukning. Heraf var 3.181 (42,5%) drukneulykker, 3.582 (47,9%) selvmord ved drukning, 35 drab (0,5%), mens dødsmanden for 685 (9,2%) druknetilfælde var ubestemt.

5.2 UDVIKLING OVER TID

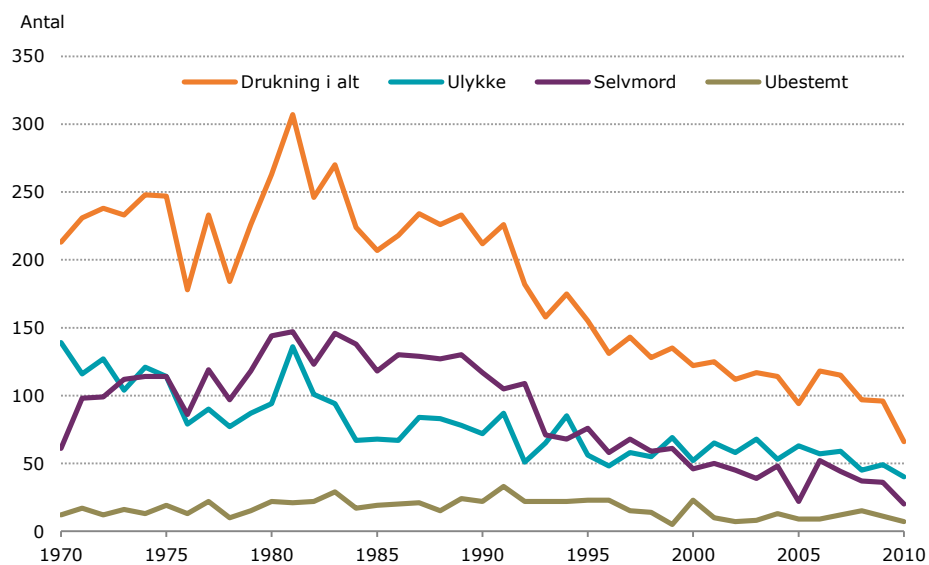
Det årlige antal af danskere druknet i Danmark – ulykker såvel som selvmord og drab – faldt markant i perioden 1970-2010 fra 213 til 68, med et maksimum på 307 i 1981 og et minimum på 68 i 2010 (figur 9 + bilagstabel 1).

Antallet af fatale drukneulykker faldt fra 139 i 1970 til 40 i 2010 (figur 9 + bilagstabel 1). Overordnet set er forekomsten faldet mest blandt børn, unge og voksne op til 44 år, mens tendensen hos de 45-64 årige og den ældste gruppe over 65 år har været mere jævn eller stigende.

Fatale drukneulykker blandt kvinder har ligget på et lavt niveau i hele perioden (figur 10 + bilagstabel B2).

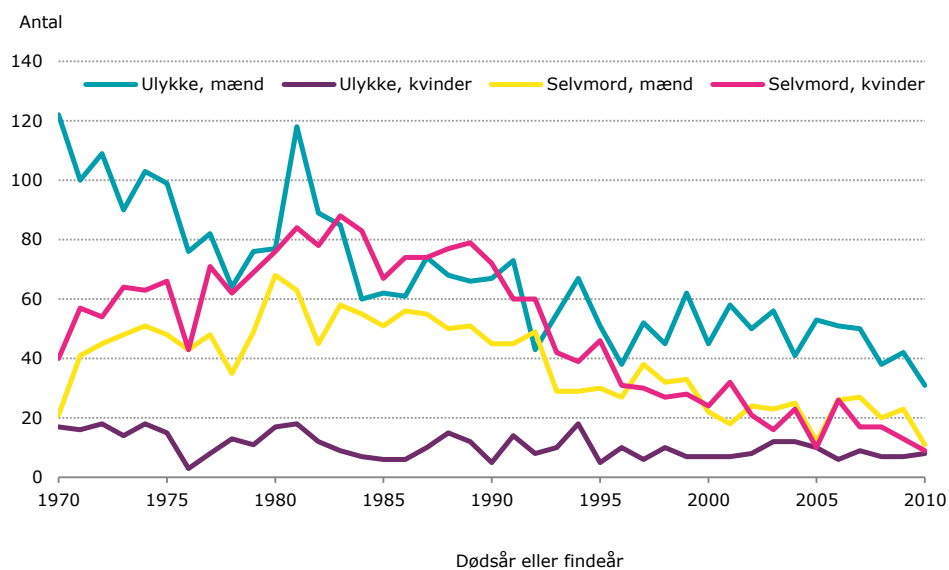
Udviklingen i antallet af selvmord ved drukning viste et andet mønster: Perioden 1970-1981 var kendetegnet ved en stigning i antallet af selvmord fra 61 til 147, mens den efterfølgende periode frem til 2010 var karakteriseret af et fald. Særligt kvinders selvmord ved drukning er antalsmæssigt faldet markant i perioden og har i periodens sidste otte år ligget under mændenes niveau. Det samlede antal selvmord ved drukning har siden 2000 ligget under 53 årligt. I 2010 var der blot 20 selvmord ved drukning, hvilket er det laveste i hele perioden.

Figur 9: Danskere druknet i Danmark i perioden 1970-2010, opdelt på dødsårsag

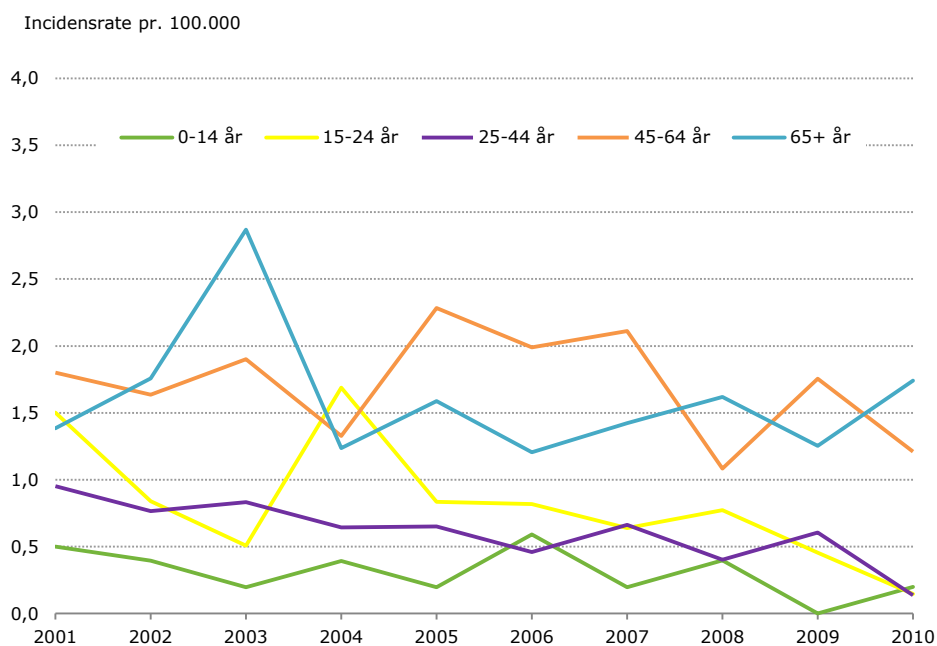
Figuren omfatter alene danskere, dvs. personer med cpr-nummer og fast bopæl i Danmark.

Figur 10: Danskere druknet i Danmark som følge af selvmord eller ulykke i perioden 1970-2010, opdelt på køn

Figuren omfatter alene danskere, dvs. personer med cpr-nummer og fast bopæl i Danmark.

Figur 11: Danskere druknet ved ulykke i Danmark i perioden 2001-2010, fordelt på aldersgrupper. Rater pr. 100.000

Figuren omfatter alene danskere, dvs. personer med cpr-nummer og fast bopæl i Danmark.

Figur 11 viser udviklingen de seneste 10 år. I denne periode har der ikke været nogen entydig udvikling, idet udsvingene fra år til år i de enkelte aldersgrupper beror på tilfældigheder, dog har forekomsten af druknedødsfald blandt de 0-44 årige, på nær nogle enkelte år, været let faldende over perioden. Figuren viser, at aldersgrupperne over 45 år har den højeste risiko for at dø ved en drukneulykke, og børn under 15 år har den laveste risiko.

6. DRUKNEULYKKER I ET GLOBALT PERSPEKTIV

6.1. FATALE DRUKNEULYKKER VERDEN RUNDT

Drukning er en af de hyppigste årsager til ulykkesrelaterede dødsfald og kostede i 2008¹ over 300.000 mennesker livet på verdensplan. Hovedparten af druknedødsfaldene skete i lav- og mellemindkomstlande. I højindkomstlande skete der i alt ca. 17.000 fatale drukneulykker samme år. Globalt set er det trafikulykker (1,4 millioner døde) og faldulykker (440.000 døde), der kostede flere liv end drukneulykker blandt de ulykkesrelaterede dødsårsager.

Ikke overraskende er de fleste fatale drukneulykker registreret i Kina (77.000) og Indien (70.000). Antallet var dog også højt i Rusland (11.000), Bangladesh (8.000), Indonesien (8.000), Pakistan (8.000), Nigeria (7.400), Vietnam (7.000), Brasilien (6.800), Japan (6.600), Thailand (5.800), Congo (5.700), Etiopien (4.400), Tanzania (3.600) og USA (3.600).²

Ca. en tredjedel af alle druknedøde i 2008 var børn under 15 år (100.000). En meget stor andel af disse er indiske børn (32.000) samt børn i Kina (27.000). Der er også mange druknede blandt de ældre over 60 år (ca. 50.000 globalt) med flest i Kina (17.500), Indien (7.400) og Japan (5.500).

6.2. DANMARKS PLACERING

Det fremgår af tabel 19, at en række lande havde en lavere forekomst af fatale drukneulykker i 2008 end Danmark, bl.a. Tyskland, Holland, Storbritannien og Italien. Tabellen viser de senest tilgængelige druknedødsdata fra WHO's database (Global Burden of Disease). WHO tallene for Danmark afspejler alene de officielle tal fra Dødsårsagsregisteret, og er derfor let forskellig fra de øvrige tabeller i rapporten der er baseret på SIF's Druknerregister (hvor alle de druknerelaterede cases i Dødsårsagsregisteret har gennemgået en revurdering samt er suppleret med nye cases fra andre kilder).

For børn var hyppigheden mindre i bl.a. Sverige og Norge, Tyskland, Holland og Storbritannien, Italien samt Tjekkiet. For de ældres vedkommende var hyppigheden mindre i Tyskland, Holland, Storbritannien, Italien, USA og Canada. For de små lande i tabellen skal tallene tages med forbehold, da der er tale om ganske få døde, især blandt børnene.

Vi ved jo, at antallet af drukneulykker blandt børn lå meget lavt i både 2009 og 2010 i Danmark, ligesom det totale antal af fatale drukneulykker var markant lavere i 2010. Dette kan have ændret Danmarks placering i forhold til de andre europæiske lande i 2009 og 2010. Vi må dog afvente den næste opdatering af WHO's databasen, før vi kan se om Danmarks placering har ændret sig.

¹ 2008 er det senest tilgængelige år i WHO's database, for de fleste landes data om dødsårsager

² Det skal understreges, at datakvaliteten fra de forskellige lande er meget varierende, og de faktiske tal kan være højere. Blandt de nævnte lande er usikkerheden særlig stor for Bangladesh, Congo, Etiopien, Indonesien, Nigeria, Pakistan og Tanzania.

Tabel 19: Fatale drukneulykker i en række lande, opdelt på køn og aldersgruppe. Absolutte antal og incidensrater (IR) pr. 100.000 personer årligt

Danmark*	4	2	21	3	18	1	0,9	0,6	1,5
Sverige	3	1	33	11	52	13	1,2	0,3	2,7
Norge	3	0	21	2	12	5	0,9	0,3	1,6
Finland	4	1	50	5	51	10	2,3	0,6	4,7
Tyskland	35	20	164	37	112	72	0,5	0,5	0,8
Holland	8	6	27	5	22	10	0,5	0,5	0,9
Storbritannien	17	2	137	22	37	18	0,4	0,2	0,4
Belgien	8	5	20	14	20	10	0,7	0,7	1,1
Frankrig	44	27	388	115	311	152	1,7	0,6	3,1
Spanien	25	12	213	25	151	46	1,0	0,6	1,7
Italien	17	5	194	24	97	38	0,6	0,3	0,8
Grækenland	7	2	80	24	161	81	3,2	0,6	7,9
Polen	41	20	633	91	131	73	2,6	1,0	2,7
Estland	2	4	43	7	16	10	6,3	3,1	8,2
Letland	5	1	116	20	35	16	8,4	1,9	9,1
Litauen	16	3	215	36	62	19	10,3	3,7	10,3
Tjekkiet	1	3	96	17	47	20	1,8	0,3	3,0
Ungarn	6	4	105	19	20	9	1,6	0,7	1,3
Rusland	512	214	7.410	1.116	1.064	461	7,6	3,4	5,3
Egypten	445	79	1.049	160	49	32	2,4	2,1	1,5
Nigeria	1.051	637	3.874	1.413	223	222	5,0	2,5	7,0
Tanzania	609	285	2.502	75	95	51	9,0	5,1	8,4
USA	520	253	1793	368	476	188	1,2	1,3	1,2
Canada	31	8	126	31	47	14	0,8	0,7	0,9
Brasilien	1.212	574	4.118	392	435	65	3,5	3,3	3,0
Chile	47	14	257	21	80	10	2,6	1,5	4,7
Saudi-Arabien	206	80	1056	47	81	1	5,2	2,7	10,1
Pakistan	1.900	1.523	1.943	1.253	794	636	4,7	5,1	14,4
Indien	19.587	12.579	22.434	7.844	4.493	2.954	6,1	8,7	9,0
Kina	18.319	8.970	23.575	8.427	9.085	8.370	5,8	10,8	11,4
Indonesien	1132	496	3530	1240	958	652	3,3	2,3	7,8
Japan	76	33	695	259	2697	2.805	5,1	0,7	13,6
Australien	26	16	96	18	24	15	0,9	1,0	1,0

*) WHO-tallene adskiller sig noget fra tallene i drukneregisteret.

6.3 ALDER OG KØNSFORSKELLE

Blandt de europæiske lande var forekomsten særlig høj i de baltiske lande (Estland, Letland og Litauen) samt Rusland. Tanzania og Litauen har nogle af de højeste forekomster af drukneulykker blandt børn. Japan har en markant høj forekomst af drukneulykker blandt ældre, især set i forhold til hyppigheden blandt andre aldersgrupper.

Overhyppigheden af drukneulykker blandt mænd i forhold til kvinder findes i stort set alle lande for børn og voksne mellem 15-59 år. Særlig stor er overhyppigheden i Saudi-Arabien, Brasilien og Chile. For de ældre er næsten lige mange drukneulykker for mænd og kvinder i Kina og Japan, men når der tages højde for, at der er flere ældre kvinder, er der også her en kønsforskel i hyppigheden, som er størst for mænd.

Kilde: WHO: Global burden of disease. Death estimates 2008

(http://www.who.int/entity/gho/mortality_burden_disease/global_burden_disease_death_estimate_s_sex_age_2008.xls) samt befolkningsdata fra Population Reference Bureau: 2008 World Population: http://www.prb.org/pdf08/08WPDS_Eng.pdf

7. METODE

7.1 BEGREBER ANVENDT I RAPPORTEN

- **Druknedød:** Inklusion af dødsfald som drukning har som udgangspunkt været, at den primære dødsårsag i dødsattesten var angivet som drukning (submersio). Dødsfald som følge af nedkøling i vand samt dødsfald, hvor dødsårsagen angives som en følgevirkning af nærdrukning, er også medtaget. jf. afsnit 7.6
- **Døds måde:** Angiver om dødsfaldet skyldtes henholdsvis ulykke, drab, selvmord eller er ubestemt mht. døds måde (typisk fordi det ikke kan afgøres, om der er tale om en ulykke eller selvmord)
- **Danskere:** Refererer i rapporten til herboende personer med en registreret bopæl i Danmark på død tidspunktet, som er druknet i Danmark, og som har et cpr-nummer. Danske døde i udlandet registreres ikke i Dødsårsagsregisteret og er således ikke inkluderet i tabellerne i kapitlerne 3-5.
- **Udlændinge:** Anvendes i rapporten om personer uden en registreret bopæl i Danmark, som er druknet i Danmark. Typisk vil der være tale om turister, fritidssejlere eller fiskere.

7.2 DATAKILDER OG ANALYSER

Undersøgelsen gør brug af følgende datakilder:

- Dødsårsagsregisteret, Sundhedsstyrelsen
- Dødsattester for druknede danskere og udlændinge, indhentet fra Sundhedsstyrelsen.
- Rapporter over redningsaktioner i danske farvande, politirapporter og avisartikler samlet af Søsportens Sikkerhedsråd, Søfartsstyrelsen (for perioden 2002-2010)
- Oplysninger om druknede fra Rådet for Større Badesikkerhed 2007-2009, primært baseret på avisartikler
- Søgning i avisartikler med det formål at finde yderligere oplysninger om ovennævnte druknetilfælde
- Presseklip om druknehændelser i 2010, indsamlet af TrygFonden
- Landspatientregisteret, Sundhedsstyrelsen. Druknehændelser behandlet på sygehuse i 2010
- Data udleveret af SOS International, Europæiske Rejseforsikring om danskere druknet i udlandet
- WHO Global Burden of Disease-estimer for oplysninger om rater for druknedødsfald i andre lande (og Danmark). Seneste års data fra WHO databasen er benyttet, for de fleste lande er det 2008.

(1) Dødsårsagsregisteret

Registeret rummer data om alle dødsfald blandt personer med fast bopæl i Danmark, som er døde i Danmark. Registeret er aktuelt opdateret til 2010. I perioden 2001-2006 blev dødsattesterne indsendt til Sundhedsstyrelsen som papir, men fra 2007 sker indberetning via en elek-

Praksis for udstedelse af dødsattest

Ethvert dødsfald i Danmark, der ikke umiddelbart skønnes at være forårsaget af sygdom eller alderdom, skal anmeldes til politiet, der sammen med den stedlige embedslæge afgør, om der skal afholdes et retslægeligt ligsyn, og her tages stilling til, om der skal foretages yderligere undersøgelser af dødsfaldet, obduktion eller retskemiske analyser. Det betyder, at alle dødsfald ved drukning undersøges af politiet, som har pligt til at indhente en række oplysninger om omstændighederne ved dødsfaldet, såsom hvornår afdøde sidst var set i live, findested, tidligere selvmordsforsøg, psykisk sygdom, særlige livsbegivenheder forud for dødsfaldet mm. Disse oplysninger videregives til den embedslæge, der afholder ligsynet sammen med politiet, og det er ud fra disse oplysninger og en undersøgelse af liget, at embedslægen træffer afgørelse om dødsårsag, dvs. om drukningen var at betragte som et selvmord, ulykke eller evt. et drab. I en række tilfælde kan dødsårsagen ikke fastslås ud fra oplysningerne, og dødsårsagen angives da som usikker/uoplyst.

tronisk formular. Registeret dannes ud fra oplysninger på dødsattesten, der er udfyldt af en læge ved ligsyn. Dødsattesten er først og fremmest et retsligt dokument, der attesterer, at en læge har konstateret sikre dødstegn ved ligsynet, og at liget må begraves. Dødsattesten rummer tillige oplysninger om den tilgrundliggende og de medvirkende årsager til dødsfaldet og en angivelse af den formodede dødsårsag; naturlig død (sygdom), ulykke, selvmord, drab eller ubestemt dødsårsag. Dødsårsag kodes i overensstemmelse med WHO's retningslinjer og ud fra den internationale sygdomsklassifikation i perioden 1970-1993 ICD-8 og siden 1994 ICD-10³. Den tidligere klassifikation, ICD-8, rummede ikke de samme muligheder for at karakterisere dødsårsagen som ICD-10, hvor der er specifikke koder, der kan tilkendegive en række ydre omstændigheder ved dødsfald betinget af ulykke, selvmord eller drab.

Dødsårsagsregisteret indeholder foruden cpr-nummer bl.a. oplysninger om dødsdato, dødssted/findested, bopælskommune, dødsårsager og dødsårsag samt angivelse af, hvilken type ligsyn, der er udført, enten ligsyn ved egen læge eller sygehuslæge eller retslægeligt ligsyn, som udføres af en embedslæge og politi. Registeret rummer også oplysning om, hvorvidt der er foretaget en obduktion med henblik på at fastslå dødsårsag og dødsårsag.

(2) Gennemgang af dødsattester for danskere druknet i Danmark

Til den mere detaljerede analyse af drukning i perioden 2001-2010 opbyggede vi et datasæt over druknedødsfald baseret på oplysninger fra kopier af dødsattester og de øvrige kilder. Dødsattester indhentet til dette datasæt blev udvalgt fra følgende dødsårsager, der angiver drukning: V90, V92, W65-W74, X31, X38, X39, X71, X92, Y21 eller en af diagnoserne T68 (nedkøling), T75.1 (drukning).

Datasættet inkluderer såvel umiddelbare druknedødsfald som dødsfald kodet som senfølge af drukneulykke, så længe drukneulykken skete i den undersøgte periode 2001-2010. Dødsfald, som ikke skyldtes drukning, blev ekskluderet efter en gennemgang af dødsattesten. Dette drejer sig primært om dødsfald som følge af nedkøling, der ikke er sket i vand, samt om dødsfald der førte til at man faldt i vandet. Dødsattesterne indeholder også en beskrivelse af omstændighederne omkring dødsfaldet, herunder ofte oplysninger om afdødes sidste gøremål, livssituation og helbred. Disse oplysninger gives af vidner, læger og afdødes familie og venner. Derudover indeholder dødsattesterne oplysninger om eventuel obduktion, hvis en sådan er udført, og disse oplysninger havde forrang, hvis de var modstridende med andre oplysninger i dødsattesterne. Som følge af den elektroniske indberetning i 2007, 2008 og 2009 viste det sig, at oplysningerne på dødsattesten ofte var mangelfulde i forhold til tidligere år. Desuden manglede ca. 5% af dødsattesterne i denne periode. Vi har derfor især i 2007-2010 fundet det væsentligt at supplere med andre datakilder.

³ ICD er WHO's internationale system til klassifikation af sygdomme og andre helbredsrelaterede lidelser. ICD er en forkortelse for International Classification of Diseases. ICD-10 er således den tiende udgave af dette system.

Til belysning af hvor mange udlændinge, der drukner i Danmark, søgte vi oplysninger i Sundhedsstyrelsens arkiver, som indeholder kopier af dødsattester for udlændinge døde i Danmark. Vi håndsorterede alle dødsattester i perioden 2001-2006 samt 2009 og 2010 og fandt de tilfælde, hvor drukning var anført som dødsårsag. For årene 2007 og 2008 fandt og leverede Sundhedsstyrelsen selv de relevante kopier af dødsattester til os. Sundhedsstyrelsen mener, at der er enkelte dødsattester, som aldrig når deres arkiver, da der ikke tages kopi, før dødsattesten med liget sendes tilbage til hjemlandet. Derudover var en del af dødsattesterne mangelfulde, hvorfor det ikke altid har været muligt at afgøre, om drukning var årsag til dødsfaldet. Disse blev ekskluderet. For perioden 2007-2010 bør dødsattesterne for udlændinge være indberettet elektronisk på lige fod med danskere. Eftersom en del dødsattester var mangelfulde, og andre kan formodes at mangle helt, vil de opgjorte tal for drukning blandt udlændinge i Danmark være minimumstal.

(3) Informationer fra Søsportens Sikkerhedsråd

Søsportens Sikkerhedsråd samler oplysninger om redningsaktioner til havs, herunder redningsrapporter, politirapporter, dødsattester og avisudklip. Disse blev gennemgået for perioden 2002-2010 for at undersøge, om der var tilfælde af druknedød, som ikke var registreret i Dødsårsagsregisteret, og for at finde de relevante oplysninger for disse dødsfald. Oplysninger for 2001 var desværre ikke tilgængelige.

(4) Informationer fra aviser og andre medier

Vi har benyttet oplysninger fra Rådet for Større Badesikkerheds offentliggjorte oplysninger om badeulykker, primært baseret på avisartikler for 2007 og 2008. For 2009 har vi desuden haft adgang til rådets opgørelser over presseklip for alle drukneulykker. For 2009 og 2010 er presseklip vedr. drukning indsamlet af TrykFonden indgået som yderligere supplement. I perioden 2007-2010 har vi i tilfælde med manglende oplysninger om druknedødsfaldet søgt i Infomedia samt på internettet for at finde yderligere oplysninger, som kunne belyse ulykkessted og hændelsen, herunder dødsmanden.

(5) Landspatientregisteret vedr. sygehusbehandling

Landspatientregisteret indeholder registreringer af alle behandlinger på offentlige sygehuse i Danmark, såvel skadestuebehandlinger som indlæggelser og ambulante behandlinger. Ud fra Landspatientregisteret blev personer behandlet i 2010 med aktionsdiagnosen T75.1, drukning, identificeret. Personer, der bliver erklæret døde ved ankomsten til skadestuen, vil normalt ikke få diagnosen drukning og er derfor ikke inkluderet.

(6) Informationer fra SOS International og Europæiske Rejseforsikring

SOS International og Europæiske Rejseforsikring har været behjælpelige med at stille data til rådighed om danskere som døde pga. drukning i udlandet, som har brugt deres assistance til hjemtransport eller andet. Et forsigtigt bud er, at disse selskabers ydelser dækker ca. 75% af de ferierejsende.

(7) Data fra WHO database

WHO indsamler oplysninger om dødsårsager fra alle lande i verden. Disse offentliggøres årligt. De seneste tilgængelige tal er for 2008, men da mange lande ikke er i stand til at levere tal så hurtigt, er tallene for en række lande fremskrevet fra tidligere år. Desuden er datakvaliteten varierende, og antallet af druknedøde kan godt være højere end de rapporterede.

7.3 REVURDERING AF DØDSMÅDE

Ved gennemlæsningen af dødsattesterne var der i en række tilfælde umiddelbart tvivl om klassifikationen af dødsårsag. Der er derfor gennemført en revurdering af samtlige dødsattester med henblik på tolkningen af dødsårsag. Denne revurdering er foretaget med baggrund i erfaring inden for retsmedicin og kodepraksis i Sundhedsstyrelsens medicinalstatistiske afdeling. Dødsårsag ved hvert enkelt druknetilfælde er således revurderet ud fra en gennemgang af oplysningerne på dødsattesten, hvor oplysninger om omstændigheder ved drukning, findested og forudgående omstændigheder har haft betydning.

Overgangen til elektronisk indberetning af dødsattester til Sundhedsstyrelsen betyder, at det er dødsattestudstedende læge, der direkte koder for den tilgrundliggende og de medvirkende dødsårsager til Dødsårsagsregisteret. I forhold til tidligere praksis, er der på en relativ stor andel af de

elektronisk indberettede dødsattester ingen oplysninger om omstændighederne ved dødsfaldet og i en del tilfælde er kodningen af dødsårsag/dødsårsager ukorrekt. I mange tilfælde mangler der angivelse af dødsårsag. Der er i Sundhedsstyrelsen i et vist omfang foretaget en omkodning af diagnoserne, og kvaliteten i 2010 ser ud til at være forbedret en smule i forhold til 2007-2009.

I 2010 skete der følgende revurdering:

Af 46 druknedødsfald kodet som ulykke i Dødsårsagsregisteret, blev et efterfølgende omkodet til selvmord og et til ubestemt dødsårsag.

Af 21 druknedødsfald kodet som selvmord i Dødsårsagsregisteret blev to efterfølgende omkodet til ubestemt dødsårsag.

Af ni druknedødsfald kodet som ubestemt dødsårsag i Dødsårsagsregisteret blev tre efterfølgende omkodet til ulykke og en til selvmord.

De to druknedødsfald, som ikke var registreret i Dødsårsagsregisteret, blev kodet som henholdsvis ulykke og ubestemt dødsårsag.

For beskrivelse af revurdering af de tidligere års data henvises til rapporter fra 2009, 2010 og 2011.

Eksempler på beskrivelse i dødsattester kodet som ubestemt i 2009

- Fundet drivende i Brede å efter eftersøgning. Sidst set 12/12 i hjemmet. Arbejdsløs, indadvendt.
- Fundet død i vandkanten. Alkoholiker. Sidst set beruset 13/3 kl. 17.
- Lig bjerget 4. juni - næsten opløst. Forsvandt 15. oktober 2009
- Mand i beskyttet bolig, psykisk ustabil, suicidale tanker. Fundet druknet i kanal nær bo-pæl.
- Lig fundet i bil i havnen. Bil efterlyst for flere måneder siden. Selvmord?

Ud af 1195 dødsfald som følge af drukning i perioden 2001-2010 har det i 117 tilfælde ikke været muligt at vurdere, om der er tale om selvmord eller ulykke. Dette betyder, at opgørelser over henholdsvis ulykker og selvmord er forholdsvis sikre, men samtidig også betegner et minimum. I forbindelse med rapporten for 2001-2009 blev druknedødsfald med ubestemt dødsårsag undersøgt i forhold til øvrige karakteristika med henblik på at vurdere, om der reelt er tale om ulykker eller selvmord. I denne forbindelse blev der set på den druknedes køn, årstiden for drukning og sted for drukningen. Denne analyse gav intet entydigt resultat, men indikerede at gruppen indeholdt såvel drukneulykker som selvmord.

7.4 DATAKVALITET, SAMMENFATNING

For årene 2007-2010 var kun ca. 95% af dødsattesterne indsendt. Hvis denne andel også gælder druknedødsfaldene, vil der mangle i alt ca. 20 dødsattester for disse år. Man kan dog frygte, at andelen er større for druknedødsfald på grund af de situationer, hvor liget ikke er fundet, eller er skyllet i land i udlandet. De fleste af disse druknedødsfald er formodentlig fundet i forbindelse med gennemgangen af redningsaktioner, badeulykker samt avisclip.

Oplysninger om druknede udlændinge er mangelfulde, især før 2005. Dette skyldes blandt andet, at Sundhedsstyrelsen ikke kan rykke for disse dødsattester, da dødsfaldene ikke kan identificeres i CPR-registeret.

Der kan være fejkodning af dødsfald, som skyldes drukning, især som senfølge. En analyse af dette baseret på en kobling af Landspatientregisteret med Dødsårsagsregisteret viste dog, at omfanget er relativt begrænset.

Kodningen af dødsmåden var i visse tilfælde usikker, da der ofte mangler tilstrækkelige oplysninger til at afgøre, om der er tale om en ulykke eller selvmord. Derfor blev dødsmåden revurderet af en ekspert, men alligevel må dødsmåden anses for at være usikker i mange tilfælde og dette gælder i særlig grad dødsfald i 2008.

Der er desuden tilfælde, hvor der er usikkerhed, om døden skyldes drukning eller ildebefindende, f.eks. i forbindelse med hjertetilfælde. Da der kun i få tilfælde er foretaget obduktion, er dødsårsagen ikke altid klar. Også her er der sket en revurdering, og tvivlstilfælde er ikke medtaget.

7.5 VARIABLE

Datasættet om druknedødsfald i Danmark i perioden 2001-2010 indeholder følgende variable:

- Cpr-nummer
- Dødsdato/findedato
- Køn
- Alder
- Døds måde
- Bopælskommune
- Aktivitet
- Ulykkessted (tekstvariabel med præcis angivelse)
- Beskrivelse af omstændigheder ved dødsfald
- Andre til stede
- Genoplivning
- Ulykkessted (kodet)
- Ulykkesmekanisme (drukning eller nedkøling)
- Sikkerhedsudstyr
- Alkohol/beruselse

Aktivitet

Aktivitetskoden beskriver, hvad afdøde beskæftigede sig med, da ulykken skete. Opdelingen i forskellige aktiviteter har taget udgangspunkt i en tidligere analyse af drukneulykker i Danmark 1989-1993 af Jens Steensberg (3). Denne aktivitetskodning er valgt, da den giver et godt indblik i, hvilke forskellige typer af vandrelaterede aktiviteter, der hovedsageligt ses i forbindelse med drukneulykker. Aktivitetskategorierne er samtidig brugbare til at påpege de forskellige forebyggelsesområder, som må medtænkes i en analyse af drukneulykker i Danmark. Spørgsmålet om aktivitet er ikke relevant, når der er tale om selvmord, og variabelen anvendtes derfor alene ved analyse af drukneulykker. Variablen har følgende kategorier:

- Badning/svømning
- Bad i badekar
- Fritidsaktiviteter i båd (eksklusiv drukning i havn)
- Arbejdsrelateret fiskeri
- Dykning
- Fritidsfiskeri fra land
- Trafik, f.eks. kørt i bil i havnen
- Færdsel på havn (eksklusiv trafikrelateret drukning)
- Andre aktiviteter
- Uoplyst aktivitet

Badning/svømning indeholder alle former for leg, badning og svømning i både åbent (hav, sø, å) og lukket vand (bassin, grusgrav). Fritidsaktiviteter i båd inkluderer alene aktiviteter med båd på åbent vand, herunder hav, sø og flod, og inkluderer altså ikke aktiviteter, hvor båden ligger i havn. Trafikkoden anvendes alene, når der er tale om trafikulykker på offentlig vej (eksempelvis bil som kører i havnen). En traktor forulykket i mergelgrav inkluderes således ikke i denne kategori, men i kategorien 'andre aktiviteter'. Kategorien færdsel på havn betegner alle de dødsfald, hvor afdøde har gået eller stået på havnen, enten på kaj eller på skib, og er faldet i vandet. Kategorien 'andre

aktiviteter' dækker over mange forskellige aktiviteter, herunder surfing, aktivitet på is, ulykker med traktor og anden maskine, leg ved havebassin, rengøring af pool, ravjagt ved strand og færdsel på bro.

Stedkoden

Stedkoden har, som aktivitetskoden, sit afsæt i kodningen anvendt af Steensberg (3), da denne opdeling giver det fornødne overblik over, hvor drukning finder sted, og da en sammenligning over tid derved bliver mulig. Dog er kategorierne vandløb samt bro tilføjet for at øge præcisionen af stedangivelse, og fordi begge kategorier indeholder et forholdsmæssigt stort antal druknedødsfald. Variablen har følgende kategorier:

- Åbent hav/fjord
- Havn
- Sø
- Kyst (herunder strand)
- Inden- og udendørs bassin
- Badekar
- Bro
- Vandløb
- Andet
- Uoplyst

Stedkoden betegner det sted afdøde drukner. Eksempel: Hvis en person kæntrer med et skib på havet, angives stedet som "åbent hav", mens stedkoden angives som "kyst", hvis vedkommende er gået ud i havet fra stranden. Stedkoden "havn" anvendes, hvis den druknede faldt i vandet fra kajen eller fra et andet sted på havneområdet, herunder et skib i havn. Stedkategorien "vandløb" dækker over såvel naturlige åer, gravede vandkanaler, grøftekanter med vand og lignende. I kategorien "andet" er bl.a. indeholdt stederne: Is på vand, have (herunder fiskebassin og lignende), grusgrav, landbrugsareal, mergelgrav, mosehul, våge og vandbrønd m.fl.

Ved visse omstændigheder kan det være svært at afklare ulykkesstedet, fx i de tilfælde hvor personen findes drivende i vand/ved kyst, og det ikke kan bestemmes, om afdøde fx er faldet overbord fra et skib ude på havet eller er faldet i havnen.

7.6 DEFINITION AF DRUKNING

Druknedød: Udgangspunktet for inklusion af dødsfald som drukning har været, at den primære dødsårsag i dødsattesten var angivet som drukning (submersio). Dernæst er også dødsfald kodet som nedkøling i vand medtaget, da det kan være svært at bestemme den egentlige årsag til druknedødsfaldet, disse udgør ca. 1%. Medtaget er også dødsfald, hvor dødsårsagen angives som en følgevirkning af nærdrukning. Senfølgerne medregnes, da dette netop angiver, at drukning er den tilgrundliggende årsag til dødsfaldet. Ved flere dødsfald har en obduktion fundet sted, og i disse tilfælde har det været dødsårsagen bestemt ved obduktion, som var den bestemmende faktor. Dødsfald i vandet, hvor den tilgrundliggende årsag er andet end drukning, f.eks. hjerteanfald, er ikke inkluderet i undersøgelsen.

Blandt ulykketyper, der inkluderes er følgende:

- Drukning i vand
- Drukning i andre flydende medier (f.eks. gylle)
- Dødsfald som følge af nærdrukning (senfølge af drukning)
- Dødsfald som følge af nedkøling i vand

Fejlkodning af dødsårsag på dødsattesten er selvfølgelig en mulighed. Således kan det ikke udelukkes, at dødsfald som følge af hjerteanfald eller lignende undertiden kodes som drukning på dødsattesten og heraf medtages i indeværende undersøgelse, hvis anfaldet og døden indtræffer mens afdøde var i vand. Omvendt kan dødsfald, hvis egentlige årsag var drukning, blive fejlkodet som hjerteanfald og ikke drukning på dødsattesten, og i sådanne tilfælde vil druknetilfældet ikke optræde i denne rapport.

REFERENCER

1. Møller, H, Laursen B, Helweg-Larsen K. Druknedødsfald i Danmark 2001-2009 – og udviklingen 1970-2009. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, juni 2010
2. Møller, H, Laursen B, Helweg-Larsen K. Druknedødsfald i Danmark 2001-2008 – og udviklingen 1970-2008. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, maj 2009
3. Steensberg J. Epidemiology of accidental drowning in Denmark 1989-1993. *Accid. Anal. Prev.* 30, 755-762
4. Dødsårsagsregisteret 2010, Sundhedsstyrelsen
5. WHO: Global burden of disease. Death estimates 2008

BILAGSTABELLER

**Tabel B1: Antal druknedødsfald i Danmark i perioden 1970-2010 opdelt på døds-
måde og år. Kun danskere. Kilder: Dødsårsagsregisteret (1970-2000) og Drukne-
registeret (2001-2010, korrigeret døds måde).**

	Ulykker i alt	Selvmord	Drab	Ubestemt årsag	I alt
1970	139	61	1	12	213
1971	116	98	0	17	231
1972	127	99	0	12	238
1973	104	112	1	16	233
1974	121	114	0	13	248
1975	114	114	0	19	247
1976	79	86	0	13	178
1977	90	119	2	22	233
1978	77	97	0	10	184
1979	87	118	6	15	226
1980	94	144	3	22	263
1981	136	147	3	21	307
1982	101	123	0	22	246
1983	94	146	1	29	270
1984	67	138	2	17	224
1985	68	118	2	19	207
1986	67	130	1	20	218
1987	84	129	0	21	234
1988	83	127	1	15	226
1989	78	130	1	24	233
1990	72	117	1	22	212
1991	87	105	1	33	226
1992	51	109	0	22	182
1993	65	71	0	22	158
1994	85	68	0	22	175
1995	56	76	0	23	155
1996	48	58	2	23	131
1997	58	68	2	15	143
1998	55	59	0	14	128
1999	69	61	0	5	135
2000	52	46	1	23	122
2001	65	50	0	10	125
2002	58	45	2	7	112
2003	68	39	2	8	117
2004	53	48	0	13	114
2005	63	22	0	9	94
2006	57	52	0	9	118
2007	59	44	0	12	115
2008	45	37	0	15	97
2009	49	37	0	11	96
2010	40	20	0	8	68
I alt	3181	3582	35	685	7483

Tabel B2: Antal fatale drukneulykker i Danmark i perioden 1970-2010 opdelt på år, køn og alder. Kun danskere. Kilder: Dødsårsagsregisteret (1970-2000) og Drukne-registeret (2001-2010, korrigeret døds måde).

	Mænd 0-24	Kvinder 0-24	Mænd 25-64	kvinder 25-64	Mænd 65+	Kvinder 65+	Ulykker i alt
1970	57	10	57	5	8	2	139
1971	54	9	40	6	6	1	116
1972	47	12	56	6	6	0	127
1973	31	7	50	4	9	3	104
1974	35	9	55	4	13	5	121
1975	38	7	52	6	9	2	114
1976	35	2	37	1	4	0	79
1977	36	4	38	4	8	0	90
1978	16	7	36	4	12	2	77
1979	25	8	44	1	7	2	87
1980	28	10	47	5	2	2	94
1981	36	8	73	6	9	4	136
1982	26	2	49	7	14	3	101
1983	17	2	53	3	15	4	94
1984	18	4	33	1	9	2	67
1985	15	1	40	3	7	2	68
1986	10	2	41	4	10	0	67
1987	16	3	48	3	10	4	84
1988	22	10	37	4	9	1	83
1989	18	2	40	4	8	6	78
1990	16	1	41	3	10	1	72
1991	17	2	49	9	7	3	87
1992	15	4	25	3	3	1	51
1993	13	2	38	4	4	4	65
1994	15	5	37	5	15	8	85
1995	10	1	31	3	10	1	56
1996	11	1	18	7	9	2	48
1997	15	1	27	3	10	2	58
1998	8	1	27	7	10	2	55
1999	7	1	41	3	14	3	69
2000	12	2	28	4	5	1	52
2001	12	2	36	4	10	1	65
2002	8	1	31	4	11	3	58
2003	4	1	34	6	18	5	68
2004	9	5	25	4	7	3	53
2005	7	0	36	7	10	3	63
2006	9	2	33	3	9	1	57
2007	6	0	35	6	9	3	59
2008	9	0	18	4	11	3	45
2009	2	1	31	4	9	2	49
2010	2	1	16	4	14	3	40
I alt	787	153	1583	178	380	100	3181

Rapporten beskriver omfang og årsager til druknedødsfald i Danmark på baggrund af oplysninger fra dødsattester, Dødsårsagsregisteret, fra Søværnets Operative Kommando (SOK), Søsportens Sikkerhedsråd, TrygFondens presseklip og nyhedsmedier m.fl.

Et engelsk summary er inkluderet.

Rapporten er udarbejdet af Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, på foranledning af TrygFonden.